

ENQUESTA D'HÀBITS I VALORS SOBRE MEDI AMBIENT I SOSTENIBILITAT

Institut de Govern i Polítiques Públiques (UAB)

[AGENDA 21 BCN]

Ajuntament de Barcelona

15

DOCUMENTS

ENQUESTA D'HÀBITS
I VALORS SOBRE
MEDI AMBIENT
I SOSTENIBILITAT

(10 de desembre 2008 a 16 de gener de 2009)

Ajuntament de Barcelona

INFORME FINAL

Febrer, 2010

Joan Subirats
Nuria Font
Clara Riba
Pablo Barberà

Institut de Govern i Polítiques Públiques
Universitat Autònoma de Barcelona

© Ajuntament de Barcelona
Barcelona, març 2010

Edita:

Àrea de Medi Ambient
Direcció de Gestió del Coneixement

Direcció:

Joan Subirats i Núria Font (Institut de Govern i Polítiques Públiques, UAB)
Clara Riba i Pablo Barberà (UPF)

Coordinació:

Teresa Franquesa i Margarita Parés.
Departament d'Estratègia.

Direcció metodològica:

Màrius Boada i Anna Parés
Direcció de Serveis d'Estudis i Avaluació

Treball de camp:

Gesop

Disseny i maquetació: Estudi Jordi Salvany

Impressió: Impremta Municipal

Dipòsit legal:

ISBN:

PRESENTACIÓ

L'Enquesta d'Hàbits i Valors sobre el Medi Ambient i la Sostenibilitat (Barcelona, desembre 2008) té l'objectiu d'explorar els valors, les opinions, les actituds i els comportaments dels ciutadans de Barcelona envers el medi ambient i la sostenibilitat. Forma part d'una sèrie d'enquestes (2000 i 2004) que permeten anar actualitzant una mena de "baròmetre" sobre actituds i valors ambientals dels residents a Barcelona.

La sostenibilitat és un tema central per qualsevol ciutat que vulgui plantejar-se influir sobre el seu futur. I cal insistir en la importància de generar la implicació i la participació dels ciutadans en les grans opcions centrals (ús del territori, ús dels recursos naturals, model de creixement econòmic, projecte de cohesió i inclusió social, drets de ciutadania, extensió de les tecnologies d'informació i comunicació...), com a forma més o menys explícita de "pactar" el futur local. No cal dir que, en ple impacte de la crisi econòmica i en ple debat sobre el canvi de model productiu a fi que incorpori la sostenibilitat, aquestes reflexions continuen plenament vigents.

Barcelona ha anat construint una ciutat que pretén ser sostenible des del punt de vista del desenvolupament i de la cohesió social. Ha apostat decididament per la densitat i la mixtura en el seu planejament. I ha vist com augmentava molt la diversitat, en les seves diferents manifestacions, des del 2000 fins ara. A partir d'aquests elements i aquests valors, un dels temes claus és la capacitat d'implicar a tothom en el manteniment del benestar i la convivència col·lectives.

L'enquesta demostra un significatiu augment en el coneixement, implicació i sentit de responsabilitat dels barcelonins i barcelonines envers el medi ambient, tant dels autòctons com dels nousvinguts, amb els evidents matissos. Es poden identificar ciutadans cada cop més informats i cada cop més sensibilitzats sobre el que implica viure junts en aquesta ciutat i assumir els reptes ambientals que se'n deriven. Ciutadans que van millorant les seves pautes de mobilitat, de gestió dels recursos bàsics o que col·laboren més en el reciclatge. Però també ciutadans més conscients de les dificultats que implica una densitat i un hàbitat urbà com el de Barcelona.

Les millores que es detecten en el grau i la qualitat de la informació disponible sobre temes ambientals i en moltes de les conductes dels ciutadans no han de comportar el deixar d'insistir en les polítiques iniciades fa uns anys ni en la capacitat d'implicar a tothom en la tasca comuna de la sostenibilitat.

Aquesta tercera enquesta demostra que, tot i que la ciutat encara té camí a recórrer en la seva voluntat d'assolir el nivell de respecte ambiental que tots voldríem, els avenços són significatius. També demostra que no hi ha millor manera d'afrontar el futur que conèixer d'on venim i tenir bona informació per tal d'avançar en aquells valors i aquelles maneres de sentir i fer ciutat que siguin el més compartides possibles.

IMMA MAYOL

Tinenta d'Alcalde de Medi Ambient

ÍNDEX

Introducció

Resum executiu

Resumen ejecutivo

Executive summary

1. Hàbits i valors

1.1 Informació i consciència ambiental

1.2 Aspectes resolts i no resolts de la ciutat

1.3 Transports

1.4 Activitats molestes

1.5 Residus

1.6 Hàbits

1.7 Percepcions sobre la protecció del medi ambient i qualitat de vida

1.8 Iniciatives i incentius per millorar els hàbits ambientals

2. Grups de ciutadans segons la seva resposta ambiental

2.1 Tipologies de ciutadans segons els seus hàbits ambientals

2.2 Caracterització socioeconòmica dels grups

2.3 Percepcions i actituds dels ciutadans sobre altres aspectes ambientals

2.4 Estudi específic dels hàbits ambientals dels estrangers

Fitxa tècnica

INTRODUCCIÓ

L'Enquesta d'Hàbits i Valors sobre Medi Ambient i Sostenibilitat (Barcelona, 2008) té l'objectiu d'explorar els valors, les opinions, les actituds i els comportaments dels ciutadans de Barcelona envers el medi ambient i la sostenibilitat. És aquesta la tercera edició d'un mateix format d'enquesta que, amb algunes modificacions, s'ha anat fent servir en les dues anteriors ocasions, els anys 2000 i 2004. Aquesta sèrie d'enquestes permet fer comparacions i així actualitzar el que l'any 2004 es va qualificar de "baròmetre" sobre actituds i valors ambientals dels residents a Barcelona. Aquest és el seu valor, ja que té una finalitat especialitzada i informativa tant per als ciutadans com per al govern de la ciutat, que pot així reconduir, si cal, les seves polítiques i les seves actuacions tant en matèria informativa com en accions més directes. Permet, doncs, tenir una fotografia del moment en que es fa l'enquesta i, gràcies a la sèrie, tenir una pel·lícula en moviment sobre tendències en la població. Les qüestions que inclou l'enquesta fan referència, entre d'altres, a la qualitat de vida, la petjada ecològica, el transport, els residus, els hàbits ambientals o els comportaments considerats molestos. En aquesta darrera edició s'ha inclòs un apartat específic sobre els estrangers residents a la ciutat, per tal de veure com percep i actua en relació a aquests temes l'important col·lectiu de nousvinguts que, de manera tant significativa, han canviat la fesomia de la ciutat en els darrers anys.

En les anteriors publicacions fetes en motiu de les enquestes realitzades, es deia que la sostenibilitat és un tema central per qualsevol ciutat que vulgui plantejar-se influir sobre el seu futur. I s'insistia en la importància de generar la implicació i la participació dels ciutadans en les grans opcions centrals (ús del territori, ús dels recursos naturals, model de desenvolupament econòmic, projecte de cohesió i inclusió social, drets de ciutadania, extensió de les tecnologies d'informació i comunicació...), com a forma més o menys explícita de "pactar" el futur local. No cal dir que, en ple impacte de la crisi econòmica i en ple debat sobre el canvi de model productiu que incorpori els temes de sostenibilitat, aquestes reflexions continuen plenament vigents.

Barcelona ha anat construint una ciutat que pretén ser sostenible des del punt de vista de desenvolupament i de cohesió social. Ha apostat per la densitat i la mixtura en el seu planejament. I ha vist com augmentava molt la diversitat, en les seves diferents manifestacions, des de l'any 2000 fins ara. A partir d'aquests elements i aquests valors, un dels temes claus és la capacitat d'implicar a tothom en el manteniment del benestar i la convivència col·lectives.

L'enquesta que aquí es presenta manifesta una significativa implicació i sentit de responsabilitat dels barcelonins i barcelonines, tant dels autòctons com dels nousvinguts, amb els evidents matissos. Trobem ciutadans cada cop més informats i cada cop més sensibilitzats sobre el que implica viure junts en aquesta ciutat i assumir els reptes ambientals que se'n deriven. Ciutadans que van millorant les seves pautes de mobilitat, de gestió dels recursos bàsics o que col·laboren més en el reciclatge. Però ciutadans també més conscients de les dificultats que implica l'hàbitat urbà.

Les millores que es detecten en el grau i la qualitat de la informació disponible sobre temes ambientals i, sobretot, en moltes de les conductes dels ciutadans, no han de comportar el deixar d'insistir en les polítiques iniciades fa uns anys ni en la capacitat d'implicar a tothom en la tasca comuna de la sostenibilitat. Aquesta tercera enquesta demostra que tot i seguir tenint problemes, els avenços són significatius i que no hi ha millor manera d'afrontar el futur que conèixer d'on venim i tenir bona informació per tal d'avançar en aquells valors i aquelles maneres de sentir i de fer ciutat que siguin com més compartides millor.

RESUM EXECUTIU

L'enquesta corresponent a l'any 2008 (realitzada entre desembre del 2008 i gener del 2009), és la tercera de la sèrie iniciada l'any 2000. Aquesta enquesta confirma alguns dels elements ja explicitats en les dues ocasions anteriors i introdueix algunes novetats. Per una banda, es constata un augment en la informació que diuen tenir les persones empadronades a Barcelona (que és la població objecte de l'enquesta) sobre temes ambientals. I més específicament sobre els temes vinculats a l'aigua, als residus o a l'energia. La bona valoració sobre la informació rebuda es refereix tant a l'origen o al destí d'aquests elements vitals, així com al tipus de gestió més adequada. Es pot dir que en aquests darrers anys ha millorat la informació i la consistència entre aquesta informació i el comportament dels ciutadans per tal d'estalviar recursos o gestionar millor els residus. El tema on la millora és més significativa és el de l'aigua, i segurament el període de sequera viscut l'any 2008 ha estat rellevant en aquest sentit. Cal assenyalar també la creixent consciència sobre els impactes ambientals que la ciutat de Barcelona genera en el seu entorn, o dit de manera més tècnica, sobre la "petjada ecològica" de la ciutat.

Es manté el fort sentit crític dels barcelonins sobre el funcionament de la ciutat, i són molt pocs els temes que es consideren resolts. Entre els temes que destaquen com a més preocupants hi ha la contaminació, i es constata una major preocupació pels efectes de certs comportaments dels conciutadans. Com a aspecte positiu, es detecta una percepció favorable sobre la millora en la gestió dels residus urbans.

Barcelona manté uns percentatges força positius en termes de mobilitat. Ho confirmen les opinions expressades en aquest tipus d'enquesta. Dos de cada tres barcelonins es mouen habitualment a peu, i el nivell d'ús dels transports públics és també significatiu, tot i que ha experimentat un lleuger descens. Com a novetat cal destacar el significatiu augment de la mobilitat en bicicleta, que va passar de no ser quasi rellevant l'any 2000, a assolir un 4% de persones que declaraven moure's en aquest vehicle l'any 2004, a assolir ara un potent 10%. L'existència del "Bicing" hi ha contribuït notablement, ja que aquesta via és la que més es fa servir per la mobilitat urbana en bicicleta, mentre que la bicicleta pròpia és més usada en termes esportius i de lleure, tot i que també té presència en la mobilitat quotidiana.

Cal també reconèixer el manteniment i fins i tot un petit augment en l'ús de l'automòbil com a mitjà de transport habitual d'una part dels barcelonins. Una part important dels ciutadans que no fan servir habitualment el transport públic, però no tots, estarien disposats a fer-lo servir si es donessin un conjunt de condicions, entre les que destaquen la millora de les combinacions, el preu, la puntualitat o la rapidesa. Són una gran majoria (dos de cada tres) que opinen que caldria ser més restrictius en l'ús del cotxe com a mitjà de transport habitual a la ciutat. Cal subratllar, per altra banda, el notable desconeixement d'instruments alternatius a la possessió privada de l'automòbil, com és el 'car-sharing'.

Els barcelonins segueixen manifestant-se molestos amb conductes molt concretes que porten a terme alguns dels seus conciutadans. Tal com es va manifestar en les anteriors consultes, les deposicions dels gossos al carrer són la primera preocupació, seguida a força distància del soroll de les motos a l'accelerar, i de l'aparcament invasiu dels cotxes a les voreres. En menor mesura, destaca l'augment de la sensibilitat i del rebuig a la presència de les bicis a les voreres, per sobre del rebuig a l'aparcament de les motos a les mateixes voreres, o dels inconvenients de l'oci nocturn, aspecte aquest darrer que ha millorat força respecte a l'enquesta del 2004.

La separació de residus destaca com a aspecte positiu, tant pel que fa al coneixement com pel que fa a la pràctica. Com a inconvenients segueix parlant-se de la manca d'espai a les cuines, però sobretot s'accepta que molts cops el problema per no realitzar aquesta separació és la mandra, per sobre de la manca de temps. Tot i que s'accepta més ara que en les anteriors enquestes el penalitzar amb sancions aquelles persones que no compleixin amb les normatives al respecte, es valora més positivament que els barris puguin veure recompensada la seva bona pràctica en la separació de residus amb més inversions, o que l'Ajuntament expliciti el bon ús que fa d'aquest esforç ciutadà.

Entre els hàbits que cal potenciar per millorar la sostenibilitat urbana, destaca l'estalvi d'aigua (com confirmen els indicadors de consum disponibles), i en canvi, en l'altre extrem, costa molt avançar en la compra de productes ecològics (amb l'excepció del fort augment en l'ús de les bombetes de baix consum).

A diferència de fa uns anys, una gran majoria dels barcelonins sap que la ciutat es neteja i es rega amb aigua freàtica. Tot i així, segueix havent-hi un notable desconeixement de l'existència i del contingut de l'Agenda 21 Local, encara que augmenta el tant per cent de gent que un cop manifesta que coneix el tema, després és capaç de descriure'l adequadament. Cal remarcar també que la majoria de barcelonins creuen que el canvi climàtic pot afectar directament les seves vides.

L'anàlisi estadística de l'enquesta permet diferenciar quatre grans grups de persones, a partir de l'anàlisi de les seves opinions, dels hàbits que diuen tenir i de la predisposició a implicar-se en accions de millora ambiental. Es poden distingir els que s'anomenen "despreocupats" (29%), els "desconexedors" (10%), els "complidors" (14%) i els "compromesos" (47%). Entre les variables més importants que ens han servit per diferenciar-los destaquen l'ús del transport públic i el seguiment de pautes ambientalment correctes de consum i de gestió de recursos i residus. La variable educativa, en primer lloc, i de renda en segon lloc resulten significatives a l'hora de la diferenciació, i ho són de manera més significativa que l'edat o el gènere, tot i que hi ha més joves entre els menys implicats i més dones entre els més implicats. Convé assenyalar també que certs districtes, com Gràcia, Sant Andreu i Sant Martí destaquen pels bons hàbits ambientals dels seus veïns.

Finalment, en l'enquesta del 2008 s'ha volgut posar l'èmfasi en una anàlisi diferenciada dels estrangers residents a Barcelona pel que fa als seus comportaments i opinions ambientals. Destaca un major ús del transport públic i de la bicicleta dels estrangers que dels autòctons (explicable sobretot per l'ús que fan els estrangers europeus i nord-americans de la bici per moure's, i pel gran ús dels sud-americans del transport públic). En la resta de temes els seus hàbits són menys correctes ambientalment parlant. En general, les diferències no són gaire significatives, tot i detectar-se una lleugera menor preocupació pel medi ambient entre els estrangers d'origen sud-americà, africà o asiàtic, i una lleugera major presència d'hàbits de compra ecològica entre estrangers europeus i nord-americans, sempre en relació als autòctons.

Com a conclusió, tant en la informació, com en les percepcions i en els hàbits dels barcelonins, la millora és manté al llarg d'aquests vuit anys, tot i que si es fa l'anàlisi transversal de les tres enquestes realitzades es mantenen els suficients punts de preocupació com per mantenir i millorar les polítiques i actuacions al respecte.

RESUMEN EJECUTIVO

La encuesta correspondiente al año 2008 (realizada entre diciembre de 2008 y enero de 2009) es la tercera de la serie iniciada en el año 2000. Esta encuesta confirma algunos de los elementos ya explicados en las dos ocasiones anteriores e introduce algunas novedades. Por un lado, constata un aumento de la información que dicen tener las personas empadronadas en Barcelona (que es la población objeto de la encuesta) sobre temas ambientales. Y más específicamente, sobre los temas relacionados con el agua, los residuos o la energía. La buena valoración de la información recibida se refiere tanto al origen o al destino de estos elementos vitales, como al tipo de gestión más adecuada. Puede afirmarse que en estos últimos años ha mejorado la información y la consistencia entre dicha información y el comportamiento de los ciudadanos para ahorrar recursos o gestionar mejor los residuos. El tema que mejora de forma más significativa es el agua y, seguramente, el período de sequía vivido durante el año 2008 ha sido relevante en este sentido. También es destacable la creciente consciencia de los impactos ambientales que genera la ciudad de Barcelona en su entorno, o dicho de manera más técnica, sobre la “huella ecológica” de la ciudad.

Se mantiene el fuerte sentido crítico de los barceloneses sobre el funcionamiento de la ciudad, y son muy pocos los temas que se consideran resueltos. Entre los temas que destacan como más preocupantes se encuentra la contaminación, y se constata una mayor preocupación por los efectos de ciertos comportamientos ciudadanos. Como aspecto positivo, se observa una percepción favorable de la mejora en la gestión de los residuos urbanos.

Barcelona mantiene unos porcentajes bastante positivos en términos de movilidad. Lo confirman las opiniones expresadas en este tipo de encuesta. Dos de cada tres barceloneses se mueven habitualmente a pie, y el nivel de uso de los transportes públicos también es significativo, si bien ha experimentado un cierto descenso. Como novedad destaca el aumento significativo de la movilidad en bicicleta, que pasó de no ser apenas relevante en el año 2000 a un 4% de las personas que declaraban utilizar este vehículo en el año 2004, alcanzando ahora un potente 10%. La implantación del “Bicing” ha contribuido notablemente a ello, ya que esta vía es la que más se utiliza para la movilidad urbana en bicicleta, mientras que la bicicleta particular es más utilizada con finalidad deportiva o lúdica, aunque también tiene presencia en la movilidad cotidiana.

También hay que reconocer el mantenimiento e incluso un pequeño aumento del uso del automóvil como medio de transporte habitual por una parte de los barceloneses. Una parte importante de los ciudadanos que habitualmente no utilizan el transporte público, pero no todos, estarían dispuestos a utilizarlo si se dieran un conjunto de condiciones, entre las que destacan la mejora de las combinaciones, el precio, la puntualidad o la rapidez. Una gran mayoría (dos de cada tres) opinan que se debería ser más restrictivo en el uso del coche como medio de transporte habitual en la ciudad. Conviene subrayar, por otra parte, el notable desconocimiento de instrumentos alternativos a la posesión privada del automóvil, como es el “car-sharing”.

Los barceloneses siguen manifestándose molestos con conductas muy concretas por parte de algunos de sus conciudadanos. Tal y como se manifestó en las dos consultas anteriores, las deposiciones de los perros en la calle son la primera preocupación, seguida a bastante distancia del ruido de las motos al acelerar y del aparcamiento invasivo de los coches en las aceras. En menor medida, destaca el aumento de la sensibilidad y el rechazo a la presencia de las bicicletas en las aceras, por encima del rechazo al aparcamiento de motos en dichas aceras, o de los inconvenientes del ocio nocturno, aspecto éste que ha mejorado mucho respecto a la encuesta de 2004.

La separación de residuos destaca como aspecto positivo, tanto en relación al conocimiento como a la práctica. Como inconvenientes se sigue hablando de la falta de espacio en las cocinas, pero sobre todo se acepta que muchas veces el problema para no separar los residuos es la pereza, por encima de la falta de tiempo. A pesar de que penalizar con sanciones a aquellas personas que no cumplan la normativa concreta se acepta más ahora que en las anteriores encuestas, se valora más positivamente que los barrios puedan ver recompensada

su buena práctica en la separación de residuos con más inversiones, o que el Ayuntamiento explicita el buen uso que hace del esfuerzo ciudadano.

Entre los hábitos para mejorar la sostenibilidad urbana destaca el ahorro de agua (como confirman los indicadores de consumo disponibles), mientras que, en el otro extremo, cuesta mucho avanzar en la compra de productos ecológicos (con la excepción del fuerte aumento en la utilización de bombillas de bajo consumo).

A diferencia de lo observado hace algunos años, una gran mayoría de los barceloneses sabe que la ciudad se limpia y se riega con agua freática. Sin embargo, sigue detectándose un notable desconocimiento de la existencia y el contenido de la Agenda 21 Local, aunque aumenta el porcentaje de personas que, una vez manifiesta que la conoce, después es capaz de describirla adecuadamente. Es remarcable, también, que la mayoría de los barceloneses cree que el cambio climático puede afectar directamente a sus vidas.

El análisis estadístico de la encuesta permite diferenciar cuatro grandes grupos de personas a partir del análisis de sus opiniones, de los hábitos que dicen tener y de su predisposición a implicarse en acciones de mejora ambiental. Pueden distinguirse los que se ha convenido en llamar “despreocupados” (29%), los “desconocedores” (10%), los “cumplidores” (14%) y los “comprometidos” (47%). Entre las variables más importantes que se han utilizado para diferenciarlos destacan la utilización del transporte público y el seguimiento de pautas ambientalmente correctas de consumo y de gestión de los recursos y de los residuos. La variable educativa, en primer lugar, y de renta, en segundo lugar, resultan significativas en la diferenciación, y lo son de manera más significativa que las variables edad o género, si bien se detecta una mayor presencia de jóvenes entre los menos implicados y más mujeres entre las más implicadas. Conviene señalar también que ciertos distritos, como Gràcia, Sant Andreu y Sant Martí, destacan por los buenos hábitos ambientales de sus vecinos.

Finalmente, se ha realizado un análisis diferenciado de los extranjeros residentes en Barcelona en relación a sus comportamientos y opiniones ambientales en 2008. Destaca un mayor uso del transporte público y de la bicicleta por parte de los extranjeros respecto a los autóctonos (explicable sobre todo por el uso que hacen los extranjeros europeos y norteamericanos de la bici para desplazarse, y por el gran uso del transporte público por parte de los sudamericanos). En el resto de temas sus hábitos son menos correctos desde el punto de vista ambiental. En general, las diferencias no son muy significativas, aunque destaca una ligera menor preocupación por el medio ambiente entre los extranjeros de origen sudamericano, africano o asiático, y una mayor presencia de hábitos de compra ecológica entre los extranjeros europeos y norteamericanos, siempre en relación a los autóctonos.

Como conclusión, tanto respecto a la información como a las percepciones y los hábitos de los barceloneses, se mantiene la mejora a lo largo de los últimos ocho años, si bien si se realiza un análisis transversal de las tres encuestas se mantienen los suficientes puntos de preocupación para mantener y mejorar las políticas y actuaciones al respecto.

EXECUTIVE SUMMARY

The survey for the year 2008 (conducted between December 2008 and January 2009) is the third in the series that began in the year 2000. This survey confirms some of the aspects that were observed in the two previous surveys and presents some new findings. On the one hand, an increase is observed in the information that registered residents of Barcelona (the survey's target population) state that they have on environmental issues and, more specifically, on matters connected with water, wastes and energy. The good appraisal of the information which people have received relates to both the origin and destination of these vital elements and to the most appropriate management methods. It may be said that the information possessed by the Barcelonans has improved in recent years, as has the consistency between this information and the people's conduct with respect to saving resources and managing wastes better. The area in which improvement is most significant is water, and in this respect the drought of 2008 was surely significant. The increasing awareness of the city of Barcelona's environmental impact, that is to say, of its "ecological footprint", should also be noted.

The Barcelonans are still highly critical of the way their city functions and they consider that very few issues have been resolved. The issues which they consider to be of greatest concern include pollution, and there is a greater concern for certain conducts of their fellow citizens. A positive aspect which is observed is the favourable perception of the improvement in urban waste management.

Barcelona maintains quite positive mobility levels, as is confirmed by the opinions expressed in the survey. Two of every three Barcelonans usually move about the city on foot, and the level of public transport use is also significant even though it has undergone a slight drop. A new development is the large increase in the use of bicycles, which now reaches a significant 10% as compared to the almost negligible use of this transport means according to the year 2000 survey and the 4% use registered in 2004. The "Bicing" public bicycle service has made a notable contribution to this increase since it is the most common method of moving about the city by bicycle; people use their own bicycles more for sport and leisure activities, although they also use them to some extent as an everyday transport means.

It should also be recognised that the Barcelonans' use of the automobile as their usual transport means has remained constant or even increased slightly. A significant part (but not all) of the citizens who do not usually use public transport would be willing to do so if a set of specific factors were to exist, including improvements in connections, prices, punctuality and speed. The great majority (two of every three) hold that the use of the car as the usual transport means in the city should be more restrictive. Together with this, it should also be noted that there is a widespread ignorance of the alternatives to the private ownership of automobiles, such as car-sharing.

The Barcelonans still state that they are annoyed by certain very specific conducts of some of their fellow citizens. As was stated in the previous surveys, the main concern is dog droppings on the streets, followed at a considerable distance by the noise of accelerating motorcycles and invasive car parking on pavements. Ranking below these annoyances, the awareness and rejection of the presence of bicycles on pavements has risen above the objection to the parking of motorcycles there or to the inconveniences caused by nightlife, this latter aspect having improved considerably with respect to the year 2004 survey.

Waste sorting stands out as a positive aspect in terms of both the people's knowledge about this issue and its practice. The lack of space in kitchens continues to be mentioned as a drawback in this respect, but it is admitted that the main reason for not sorting waste is often laziness rather than lack of time. Although the penalisation of people for failing to comply with the rules on waste sorting is now more widely accepted than in the previous surveys, more positive consideration is given to the rewarding of neighbourhoods through larger investments for their good waste sorting performance or to the provision of explicit information by the City Council on the good use to which it puts such public efforts.

Standing out among the habits which should be fostered to improve urban sustainability is the saving of water (as is moreover confirmed by the available consumption indicators),

while conversely it is proving quite difficult to achieve progress with respect to the purchase of ecological products (apart from a major increase in the use of low-energy light bulbs).

In contrast to the situation observed a few years ago, the great majority of the Barcelonans now know that groundwater is used to clean and water the city. Nevertheless, there is still a widespread ignorance of the existence and content of the Local Agenda 21 although, among the people who are indeed acquainted with this programme, there has been an increase in the percentage of those who are capable of describing it appropriately. It should also be noted that most of the Barcelonans believe that climate change can have a direct effect on their lives.

The statistical analysis of this survey allows distinguishing four main groups of people on the basis of their opinions, the habits they claim to have and their willingness to become involved in environmental improvement activities. In this respect, a distinction may be made between those who are considered “unconcerned” (29%), “unaware” (10%), “compliant” (14%) or “committed” (47%). The most important variables which have been used to differentiate these groups include the use of public transport and the observance of environmentally correct practices of consumption and of resource and waste management. The education factor, firstly, and income, secondly, are significant when drawing these distinctions; indeed, these two factors are more significant than either age or gender, although there is a larger presence of younger people among the citizens who are least involved and a larger presence of women among those who are involved the most. It should also be noted that the people of some districts, such as Gràcia, Sant Andreu and Sant Martí, stand out for their good environmental habits.

Lastly, in the 2008 survey it was sought to emphasize a differentiated analysis of the environmental conduct and opinions of the foreign residents of Barcelona. Foreigners use public transport and bicycles to a greater extent than the native population, a circumstance which may be mainly explained by the European foreigners’ and North Americans’ use of bicycles as a transport means, and the widespread use of public transport by the South Americans. In all other aspects the foreigners’ habits are environmentally less correct. Generally speaking, the differences are not particularly significant although, with respect to the native Barcelonans, slightly less concern for environmental issues is observed among South Americans, Asians and Africans, and a slightly greater presence of ecological purchase habits is observed among European foreigners and North Americans.

In conclusion, in terms of information, perceptions and habits, the Barcelonans have been steadily improving over the course of the eight-year period covered by the surveys. However, a cross-sectional analysis of the three surveys conducted to date shows that there are still sufficient points of concern to warrant the maintenance and improvement of the policies and actions in this field.

I. Hàbits i valors

Aquesta secció ofereix una visió detallada dels hàbits i valors ambientals dels barcelonins l'any 2008 pel que fa a vuit temes: la informació i la conscienciació ambiental; els aspectes resolts i els no resolts a la ciutat; el transport; les activitats molestes; els residus; els hàbits; les percepcions sobre el medi ambient i la qualitat de vida; i finalment les iniciatives i els incentius per millorar la qualitat del medi ambient. Les qüestions relacionades amb l'ús del transport públic, la utilització de la bicicleta com a vehicle de transport, les actituds envers certs comportaments incívics i els hàbits d'estalvi i bones pràctiques en relació a la sostenibilitat reben un tractament més aprofundit. Finalment, per cada tema ambiental, els resultats de l'enquesta de l'any 2008 es comparen amb els de l'any 2004 i, en alguns casos, amb els de l'any 2000, amb la finalitat d'identificar tendències en les actituds i els valors ambientals dels ciutadans.

1.1 Informació i consciència ambiental

L'enquesta de l'any 2008 indica que el percentatge d'enquestats que creu estar informat sobre qüestions ambientals varia considerablement segons els temes. Els temes on els ciutadans afirmen estar més informats són els relacionats amb els residus, seguit de l'aigua i, finalment, el gas.

Preguntes

D'on procedeix l'aigua que es consumeix a la ciutat de Barcelona?

D'on procedeix el gas que es consumeix a la ciutat de Barcelona?

Què es fa amb els residus / escombraries que es generen a la ciutat de Barcelona?

- El 77% dels enquestats afirma que està informat sobre què es fa amb els residus i les escombraries que es generen a la ciutat de Barcelona
- El 61% dels enquestats afirma que coneix l'origen de l'aigua que es consumeix a la ciutat de Barcelona
- El 34% afirma que coneix la procedència del gas que es consumeix a la ciutat

Més enllà del que afirmen saber els enquestats, el coneixement real que demostren tenir no és homogeni. Això s'observa quan es comprova el percentatge de respostes encertades que els entrevistats donen espontàniament quan se'ls pregunta sobre aquests temes.

Evolució

Els enquestats l'any 2008 demostren estar sensiblement més informats que en el 2004 sobre aspectes relacionats amb el medi ambient, sobretot en relació als residus que es generen a la ciutat.

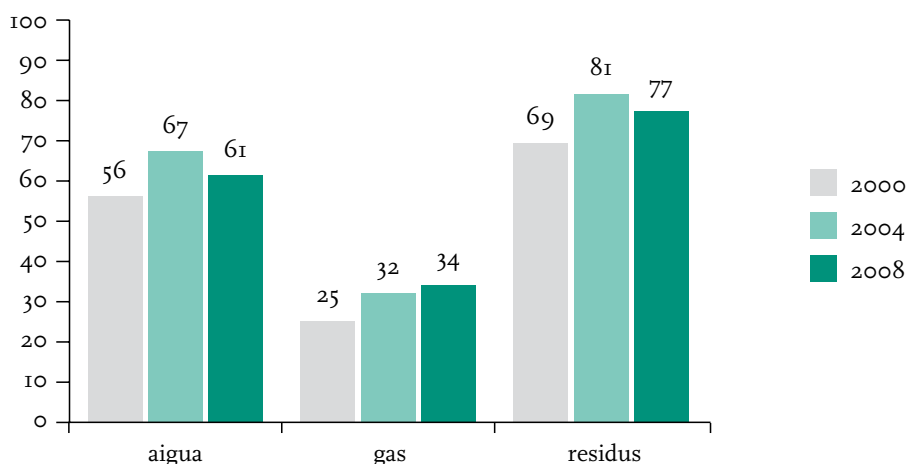
• Del total dels enquestats, el percentatge que efectivament coneix **què es fa amb els residus** que es generen a la ciutat de Barcelona passa del **43% al 2004** fins al **49% l'any 2008**

• Entre els anys **2004 i 2008** es detecta un increment molt lleuger del percentatge d'enquestats que demostra conèixer la **procedència del gas** que es consumeix a la ciutat, variant del **15% al 17%**

Del **total dels enquestats**, el **36%** demostra conèixer quina és la **procedència de l'aigua** que es consumeix a Barcelona, mantenint-se aquest valor al mateix nivell que l'any 2004

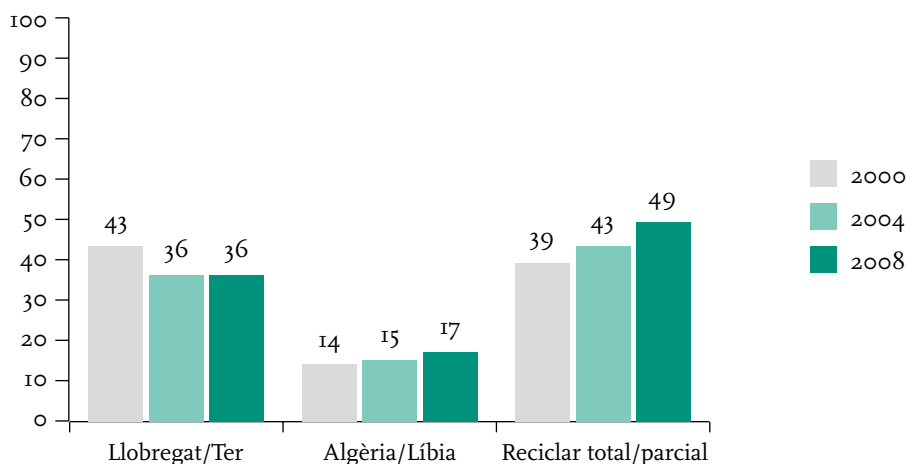
Gràfic 1

Coneixement declarat de la procedència de l'aigua i del gas, i sobre el tractament de residus a Barcelona (2000 - 2004 - 2008) (%)

Gràfic 2

Coneixement real de la procedència de l'aigua i del gas, i sobre el tractament de residus a Barcelona (2000 - 2004 - 2008) (%)

La millora sensible del coneixement que demostren tenir els enquestats en relació a alguns aspectes ambientals, sobretot pel que fa al destí dels residus que es produeixen a la ciutat, és coherent amb les seves valoracions sobre la informació ambiental que reben.

Al voltant de dos terços dels enquestats l'any 2008 creuen que la informació que reben sobre la separació de residus, així com les mesures domèstiques per estalviar aigua i energia, és 'molt o bastant' satisfactòria.

Preguntes

Vostè diria que la informació que reben els barcelonins en relació a les següents qüestions és (molt / bastant / poc / gens satisfactòria):

Per què i com es separen les escombraries a casa

Què es fa amb les escombraries un cop s'han dipositat als contenidors del carrer

Quines mesures domèstiques per estalviar aigua es poden fer servir

Quines són les principals polítiques de protecció ambientals impulsades per l'Ajuntament de Barcelona

Quines són les vies per participar en la millora del medi ambient a la ciutat

Quin és l'impacte de la ciutat de Barcelona sobre els sistemes naturals

Quines mesures domèstiques per estalviar energia es poden fer servir

- El **67%** dels enquestats al 2008 considera que la **informació** que reben sobre les mesures domèstiques per **estalviar aigua** és **‘molt o bastant satisfactòria’**
- El **66%** dels enquestats l’any 2008 considera que la **informació** que reben sobre **per què i com es separen les escombraries a casa** és **‘molt o bastant’ satisfactòria**
- El **58%** dels enquestats l’any 2008 considera que la **informació** que reben sobre les mesures domèstiques per **estalviar energia** és **‘molt o bastant satisfactòria’**

Evolució

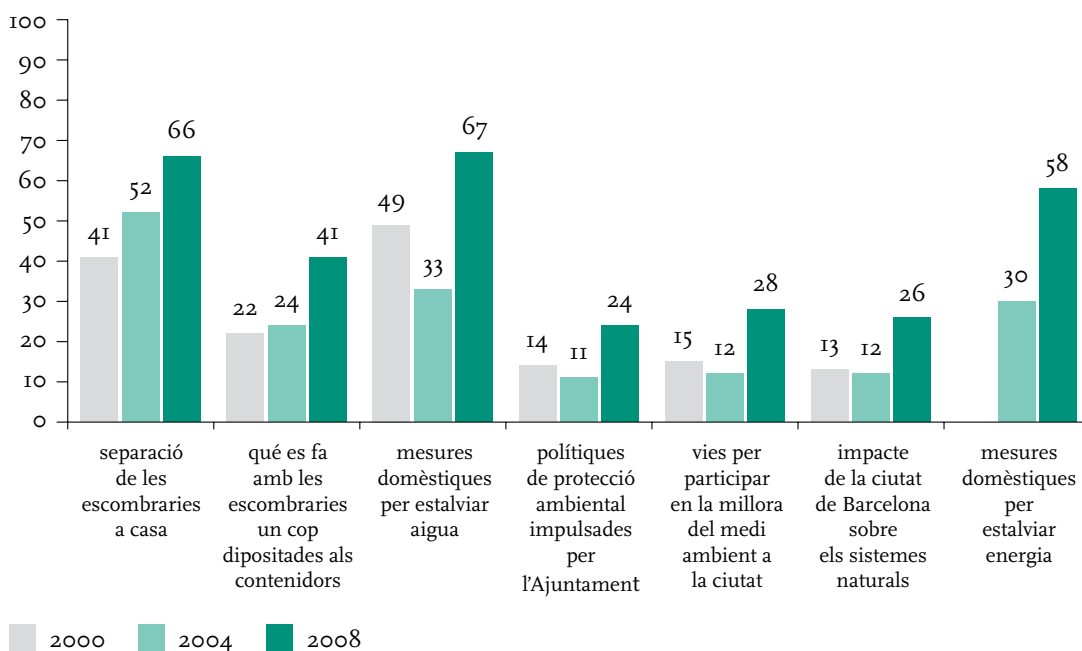
Es produeix un increment molt considerable del percentatge dels enquestats que considera que la **informació** que reben sobre **per què i com es separen les escombraries a casa, i quines són les mesures domèstiques per estalviar aigua i energia, és ‘molt o bastant satisfactòria’**.

- El percentatge d’enquestats que considera que la **informació** que rep sobre les mesures domèstiques per estalviar aigua és **‘molt o bastant satisfactòria’** passa del **33% l’any 2004** al **67% l’any 2008**. Semblaria raonable interpretar que l’augment té a veure amb les campanyes informatives llançades per les diferents administracions per reduir el consum d’aigua durant l’episodi de sequera que va viure Catalunya entre l’hivern de 2007 i la primavera de 2008
- El percentatge d’enquestats que considera que la **informació** que rep sobre **per què i com se separen les escombraries a casa** és **‘molt o bastant satisfactòria** passa del **52% l’any 2004** al **66% l’any 2008**
- El percentatge d’enquestats que considera que la **informació** que rep sobre les mesures domèstiques per **estalviar energia** és **‘molt o bastant satisfactòria’** passa del **30% l’any 2004** al **58% l’any 2008**

En totes les altres qüestions considerades, un percentatge més elevat dels enquestats l’any 2008 en relació a l’any 2004 declara que la informació que rep és molt o bastant satisfactòria.

Gràfic 3

Ciudadans que consideren que la informació rebuda és molt / bastant satisfactòria (2000 - 2004 - 2008) (%)

Deixant de banda qüestions concretes, el **44%** dels enquestats l’any 2008 es considera **‘molt o bastant informat’** de les qüestions relacionades amb el medi ambient i la sostenibilitat a la ciutat.

Pregunta

Vostè es considera molt, bastant, poc o gens informat de les qüestions relacionades amb el medi ambient i la sostenibilitat a la ciutat de Barcelona

Evolució

En general, es detecta una tendència clara en l'autopercepció positiva sobre el nivell d'informació ambiental que tenen els ciutadans.

- El **44%** dels enquestats al **2008** afirma estar '**molt o bastant informat**' de les qüestions relacionades amb el **medi ambient i la sostenibilitat a la ciutat de Barcelona**, en front el **35%** que ho afirmava l'any **2004**

Els enquestats l'any 2008 no només es mostren informats sinó també força conscienciats dels impactes negatius de la ciutat de Barcelona en el seu medi ambient.

Pregunta

Quines conseqüències creu que té la ciutat de Barcelona en el seu medi ambient pel que fa a (molt, bastant negatives, cap, bastant, molt positives):

- Consum d'aigua
- Contaminació de l'aigua
- Generació de residus
- Emissió de gasos contaminants
- Utilització de l'espai per a infraestructures
- Usos del lleure
- Consum energètic

El percentatge dels enquestats l'any 2008 que considera que la ciutat de Barcelona té impactes 'molt o bastant' negatius sobre el medi ambient varia en funció del tipus d'impacte. Els temes relacionats amb la producció de contaminació, com ara l'emissió de gasos, la contaminació de l'aigua i la generació de residus, són els temes on es troben nivells més alts de conscienciació.

- Entre el **89% i el 95%** dels enquestats afirma, responent a preguntes independents, que l'**emissió de gasos contaminants**, la **contaminació de l'aigua** i la **generació de residus** a la ciutat de Barcelona té **conseqüències 'molt o bastant negatives'**
- El **78%** dels enquestats afirma que la ciutat de Barcelona té **conseqüències 'molt o bastant negatives'** en relació al **consum energètic**
- El **60%** dels enquestats considera que la ciutat de Barcelona té **conseqüències 'molt o bastant negatives'** en relació a la **utilització de l'espai per a infraestructures**

Evolució

Els enquestats es mostren lleugerament **més conscients** l'any 2008 en relació a 2004 de les conseqüències negatives que té la ciutat en el seu entorn, **amb l'excepció del consum d'aigua**.

- L'any **2004** el **68%** dels enquestats considerava que el **consum d'aigua a la ciutat tenia conseqüències 'molt o bastant negatives'** en el seu entorn, mentre que l'any **2008** ho pensa el **56%**

Ara bé, malgrat l'evolució positiva pel que fa als nivells de consciència sobre les conseqüències de les activitats de la ciutat de Barcelona sobre el seu medi ambient, no es pot perdre de vista que un segment no menyspreable considera que algunes activitats que es desenvolupen a la ciutat no tenen cap conseqüència negativa en el medi natural.

- El **16%** dels enquestats considera que el **consum d'aigua no té cap conseqüència**.

Evolució

El percentatge d'enquestats l'any 2008 que considera que el consum d'aigua a la ciutat de Barcelona no té conseqüències negatives s'incrementa.

- El **16% dels enquestats l'any 2008** creu que el **consum d'aigua** a la ciutat de Barcelona **no té cap conseqüència** en el medi ambient, mentre que l'any **2004** ho creia l' **11%**.

En canvi, augmenta clarament el percentatge d'enquestats que considera que el consum d'aigua té conseqüències '**molt o bastant positives**' en el medi ambient.

- El **21%** dels enquestats l'any 2008 considera que el **consum d'aigua a la ciutat té conseqüències 'molt o bastant positives'** en el medi ambient, mentre que l'any **2004** ho creia el **12%**.

1.2. Aspectes resolts i no resolts de la ciutat

L'enquesta de l'any 2008 indica que els enquestats expressen opinions més aviat crítiques pel que fa als aspectes resolts de la ciutat.

Pregunta

Quin aspecte de la ciutat creu que ja s'ha resolt? (resposta espontània)

- El **34%** dels enquestats afirma que no hi ha **cap aspecte de la ciutat que s'hagi resolt del tot**.

- A més, cal tenir present que el **27%** dels enquestats respon '**no sap**' quan se'l pregunta quin aspecte de la ciutat s'ha resolt.

Evolució

Les opinions dels enquestats l'any 2008 no han variat de manera significativa respecte a l'any 2004 i, en general, es continua detectant certa visió crítica.

Pel que fa a aspectes específics, la visió dels transports públics que tenen els enquestats l'any 2008 millora sensiblement, tot i que continua a nivells molt baixos.

- El **5%** dels enquestats al **2004** considerava que el **transport públic** era un **tema resolt**, mentre que l'any **2008** aquest percentatge se situa en un **7%**.

Entre el 2004 i el 2008, baixa sensiblement, continuant amb els nivells molt baixos, el percentatge dels enquestats que considera que la recollida i reciclatge de residus, els espais verds, la neteja o l'urbanisme són aspectes resolts.

Per altra banda, els aspectes 'no resolts' de la ciutat citats espontàniament en una proporció més alta pels ciutadans l'any 2008 són:

Pregunta

Quin aspecte de la ciutat creu que no s'ha resolt? (resposta espontània)

- **Contaminació i medi ambient: 12%**

- **Neteja: 10%**

- **Comportament dels ciutadans: 8%**

- A més, el **14%** dels enquestats respon '**no sap**'.

Cal tenir present, però, que la resposta 'contaminació i medi ambient' és inespecífica i revela una preocupació difusa i poc concreta per la problemàtica ambiental general.

Evolució

Entre les enquestes dels anys 2004 i 2008 es detecten petites variacions en relació als aspectes que els enquestats consideren no resolts.

- **El comportament dels ciutadans** és un dels aspectes que, de manera creixent, és considerat com a **tema no resolt**. Entre els anys **2004 i 2008**, el percentatge de ciutadans que menciona aquesta qüestió com a aspecte no resolt **s'incrementa del 3% al 8%**.

- El percentatge de ciutadans que creu que la **recollida de residus** és un **aspecte no resolt** **descendeix del 6,3% l'any 2004 al 2% l'any 2008**.

- **La contaminació i el medi ambient** és l'**aspecte no resolt més citat** l'any 2008, amb un percentatge de resposta (**12%**) semblant al de l'any 2004.

1.3. Transports

Segons les dades de l'enquesta de l'any 2008, el **69%** dels ciutadans **declaren utilitzar 'sempre o quasi sempre' almenys un dels tres mitjans de transport públic** disponibles a Barcelona (metro / FFCC, autobús, tramvia). L'enquesta mostra que el percentatge de persones que declaren fer servir el transport públic experimenta una tendència a la baixa.¹

Pregunta

Amb quina freqüència utilitza els següents mitjans de transport per desplaçar-se per la ciutat? (sempre o quasi sempre; de tant en tant; poc; mai):

Metro, FFCC; autobús; tramvia; taxi;
bicing; bicicleta particular; cotxe; moto;
vaig a peu

El transport públic més habitual és el metro o els FFCC, seguit de l'autobús. Les respostes, referides a preguntes independents, indiquen el següent:

- El **56%** dels enquestats l'any **2008** utilitza el **metro o els FFCC** de manera **habitual** per desplaçar-se per la ciutat.

- El **46%** dels enquestats fa servir l'**autobús 'sempre o quasi sempre'** per desplaçar-se per la ciutat.

L'enquesta de 2008 mostra que els desplaçaments a peu són els més habituals entre els enquestats. També, revela que es va consolidant l'ús de la bicicleta.

- El **70%** dels enquestats es desplaça **habitualment a peu**.

- Al voltant de l'**10%** dels enquestats es desplaça **'sempre o quasi sempre'** en **bicicleta** (pròpia o de lloguer) per la ciutat.

1. Aquest descens podria estar relacionat amb el canvi en la formulació de la pregunta en les dues enquestes. L'any 2004 la pregunta va ser 'Amb quina freqüència utilitza els següents mitjans de transport per desplaçar-se per la ciutat: sempre o quasi sempre, de tant en tant, poc o mai (transport públic; cotxe; moto; bicicleta; va a peu). L'any 2008 la pregunta va ser 'Amb quina freqüència utilitza els mitjans de transport per desplaçar-se per la ciutat: sempre o quasi sempre, de tant en tant, poc, mai (metro, FFCC; autobús; tramvia; taxi; bicing; bicicleta particular; cotxe; moto; va a peu). Les respostes en relació a l'ús de cada tipus de transport són independents, la qual cosa implica que un mateix ciutadà pot respondre que fa servir 'sempre o quasi sempre' diferents tipus de transport.

Evolució

Entre els anys 2004 i 2008 es detecten variacions considerables pel que fa al percentatge de ciutadans que es desplacen en transport públic, a peu, en bicicleta i en cotxe. En concret, s'observa un **descens** del percentatge de persones que afirmen fer servir el **transport públic**:

- Entre els anys **2004 i 2008**, el percentatge d'enquestats que diuen que **'sempre o quasi sempre'** utilitzen el **transport públic** per desplaçar-se per la ciutat **es redueix considerablement, del 76% al 69%**

Es detecta un **increment molt considerable** dels enquestats que **es desplacen a peu, un augment notable dels que fan servir la bicicleta i un lleuger increment en l'ús del cotxe**:

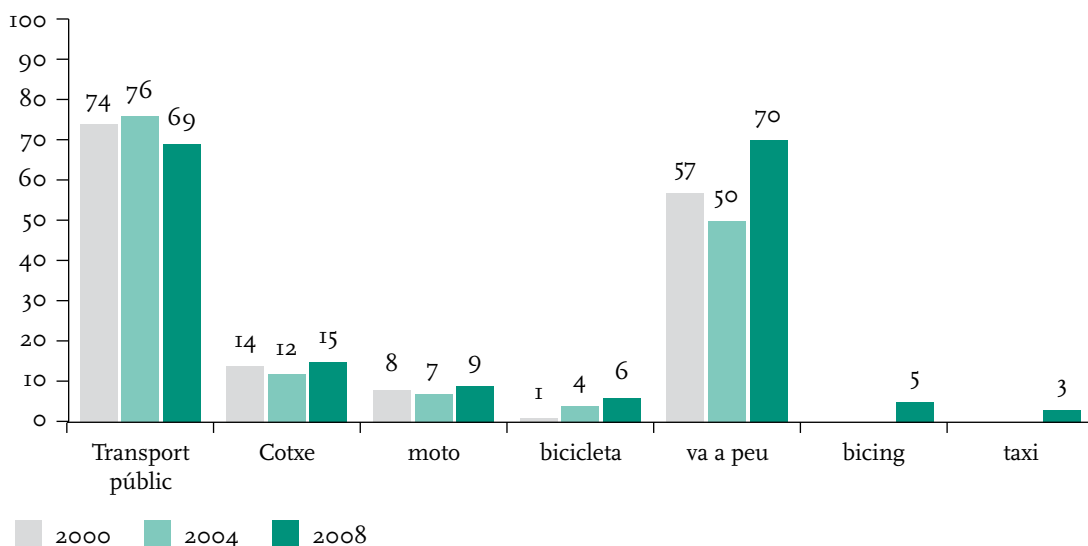
- El percentatge de persones que afirmen que **'sempre o quasi sempre'** es desplacen a peu s'incrementa del **50% l'any 2004 al 70% l'any 2008**

- Entre els anys **2004 i 2008**, el percentatge de persones que diuen desplaçar-se habitualment en **bicicleta** ha passat del **4% al 10%**

- Entre els anys 2004 i 2008 s'incrementa el percentatge de persones que diuen desplaçar-se en **cotxe 'sempre o quasi sempre': del 12% al 15%**

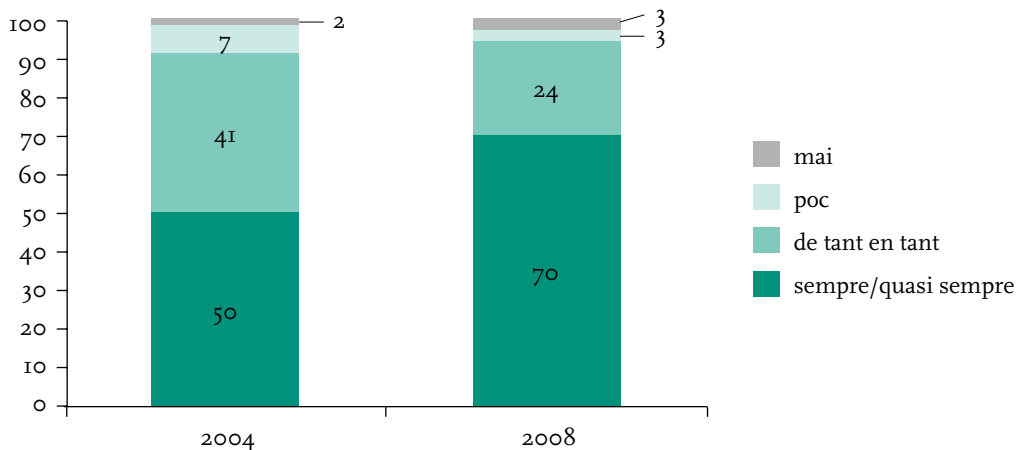
Gràfic 4

Ciutadans que sempre o quasi sempre es desplacen amb el següent mitjà de transport (2000 - 2004 - 2008) (%)

Gràfic 5

Ciutadans que habitualment es desplacen a peu (2004 - 2008) (%)

L'enquesta de l'any 2008 mostra que el cotxe continua sent un mitjà de transport habitual per a un segment considerable dels enquestats.

- El **15%** dels enquestats afirma que **'sempre o quasi sempre'** es desplaça en **cotxe** per la ciutat
- El **55%** dels enquestats afirma que **mai** es desplaça en **cotxe** per la ciutat

Evolució

S'incrementa lleugerament el percentatge d'enquestats que afirmen fer servir el cotxe habitualment per desplaçar-se per la ciutat.

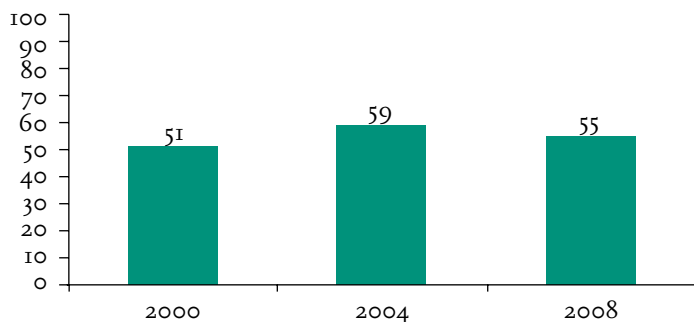
- Entre els anys **2004 i 2008** augmenta sensiblement el percentatge d'enquestats que afirma que **'sempre o quasi sempre'** es desplaça en cotxe per la ciutat: passant del **12% al 15%**.

Ara bé, entre els anys 2004 i 2008 es detecta un descens del percentatge de persones que afirma que **'mai'** es desplacen en cotxe per la ciutat.

- Es **redueix** el percentatge de persones que afirma que **'mai'** es desplacen en **cotxe** per la ciutat: del **59% l'any 2004 es redueix al 55% l'any 2008**.

Gràfic 6

Ciudadans que mai es desplacen en cotxe per la ciutat (2000 - 2008) (%)

Les dades de l'enquesta apunten a un increment en l'ús del transport privat, però ofereixen resultats sensiblement diferents als proporcionats pels indicadors locals de sostenibilitat a Barcelona de l'any 2008.² D'acord amb aquests indicadors, el percentatge de persones que es desplacen en transport privat es manté invariable entre 2004 i 2008. Com s'ha apuntat, els resultats de l'enquesta d'Hàbits i Valors sobre Medi Ambient i Sostenibilitat dels anys 2004 i 2008 mostren un lleuger augment en l'ús del cotxe i la moto.

Per intentar esbrinar les perspectives de canvi d'hàbits d'aquells ciutadans que normalment es desplacen en transport privat per la ciutat, l'enquesta inclou preguntes sobre les circumstàncies que podrien afavorir el canvi. En general, les bones combinacions des de casa, en primer lloc, i el preu, la puntualitat i la rapidesa, en segon lloc, podrien incentivar a aquells ciutadans que habitualment no fan servir el transport públic, a fer-ho. Tanmateix, es detecta un reduït grup d'enquestats clarament reticents a l'ús del transport públic.

Pregunta

En quines circumstàncies estaria disposat a utilitzar el metro, bus o tramvia sempre o gairebé sempre?

- Si tingués una bona combinació des de casa
- Si fossin més puntuals
- Si fossin més ràpids
- Si fossin més barats
- Si empitjorés molt la circulació amb transport privat

2. Indicadors 21. Indicadors locals de sostenibilitat a Barcelona (dades 2008).

- El **76%** dels enquestats que **habitualment no fan servir el transport públic** estarien **disposats a utilitzar-lo si les combinacions des de casa fossin millors**
- El **10%** dels enquestats que l'any 2008 no utilitzen el transport públic habitualment afirma que **no l'utilitzaria en cap cas**

Evolució

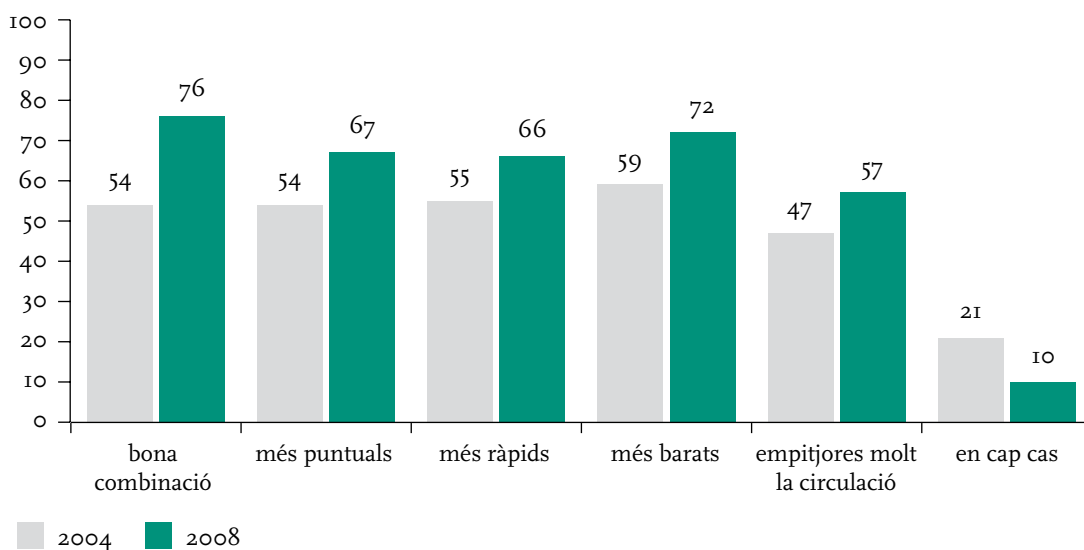
Els enquestats que **no fan servir 'habitualment' el transport públic** per la ciutat mostren **més disponibilitat l'any 2008** que quatre anys enrere a fer-lo servir 'sempre o gairebé sempre' si es donessin determinades circumstàncies:

- Si milloressin les combinacions des de casa: del **54%** dels enquestats l'any 2004 al **76%** l'any 2008
- Si fos **més puntual**: del **54%** dels enquestats l'any 2004 al **67%** l'any 2008
- Si fos **més ràpid**: del **55%** dels enquestats l'any 2004 al **66%** l'any 2008
- Si fos **més barat**: del **59%** dels enquestats l'any 2004 al **72%** l'any 2008
- Si **empitjorés molt la circulació** amb transport privat: del **47%** dels enquestats el 2004 al **57%** l'any 2008

En consonància amb això, l'anàlisi longitudinal mostra que el percentatge d'enquestats que habitualment **no fan servir el transport públic i és reticent** a fer-ho experimenta un **descens** molt considerable, passant del **33% l'any 2000**, al **21% l'any 2004**, i situant-se al **10% l'any 2008**.

Gràfic 7

Ciudadans que estarien disposats a desplaçar-se en transport públic (2004 - 2008) (%)

Com a conclusió, es pot afirmar que una millora de les connexions, juntament amb una millora de la qualitat del servei en quant a puntualitat, rapidesa i preu, i un empitjorament de la circulació, previsiblement incrementarien la freqüència d'ús del transport públic de la majoria de ciutadans que no l'utilitzen mai o quasi mai.

L'estudi ha realitzat una anàlisi factorial exploratòria per dos grups de variables: els relatius a la seva freqüència d'ús i els que fan referència a la predisposició a incrementar la seva utilització. En cada cas, s'ha obtingut un únic factor que sintetitza la informació continguda en el conjunt de les variables de cada grup, tal i com es detalla a la taula 1. Les respostes relatives a la renúncia a la utilització del transport públic ("no utilitzaria el transport públic en cap cas") s'han recodificat com una variable dicotòmica, de la qual el seu valor 1 correspondria als enquestats que, en algun cas, estarien disposats a fer-lo servir. Els factors resultants seran d'utilitat en l'anàlisi posterior dels grups de ciutadans segons resposta ambiental.

Taula 1
Anàlisi factorial per components principals

Factor	Variables amb què correlaciona	% variança explicada
Freqüència d'ús del transport públic	Freqüència d'ús de metro/FFCC Freqüència d'ús d'autobús Freqüència d'ús de tramvia	50,4%
Predisposició a l'ús del transport públic	Millor combinació des de casa Si fos més puntual Si fos més ràpid Si fos més barat Si empitjorés la circulació	69,8%

Les actituds favorables a la potenciació del transport públic i a la limitació de l'ús del cotxe es detecten amb claredat a l'enquesta de l'any 2008. En general, una bona part dels enquestats l'any 2008 considera que s'hauria de restringir progressivament l'ús del cotxe a la ciutat.

Pregunta

Creu que s'ha de restringir progressivament l'ús del cotxe a la ciutat?

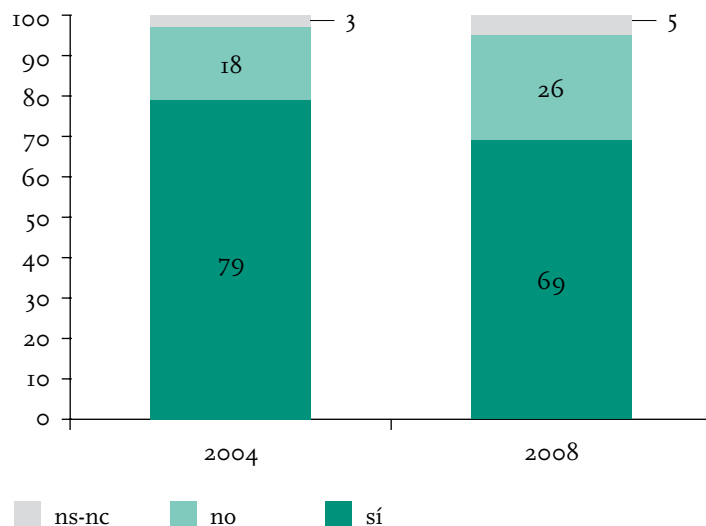
– El **69%** dels enquestats creu que s'ha de **restringir progressivament l'ús del cotxe a la ciutat**

Evolució

Malgrat que augmenta el percentatge de ciutadans que, no desplaçant-se habitualment en mitjans de transport públic, declaren que estarien disposats a fer-lo servir si es donessin certes circumstàncies, l'horitzó de futur pel que fa a l'ús del cotxe a la ciutat, ha tingut una certa davallada pel que fa a aquest major constrenyiment.

• El percentatge d'enquestats que creu que **l'ús del cotxe a la ciutat s'hauria de restringir progressivament** **descendeix del 79% l'any 2004 al 69% al 2008.**

Gràfic 8
Ciutadans que creuen que s'ha de restringir progressivament l'ús del cotxe a la ciutat (2004 - 2008) (%)

D'altra banda, sembla que les iniciatives orientades a disminuir l'ús del cotxe estrictament privat no han arribat a la majoria de ciutadans:

Pregunta

Vostè coneix el car-sharing?

– El 77% dels enquestats desconeix els serveis de **car-sharing**

En relació a la bicicleta, el seu ús com a mitjà de transport a Barcelona és una de les dimensions en què es detecten canvis més substancials respecte a les dades dels anys 2000 i 2004. Si, en aquests anys, el percentatge de persones que es deien usuàries habituals d'aquest tipus de transport era de l'1,3% i el 4%, respectivament, l'any 2008 aquesta proporció ha augmentat fins el 10%, considerant tant l'ús de la bicicleta particular com el bicing.

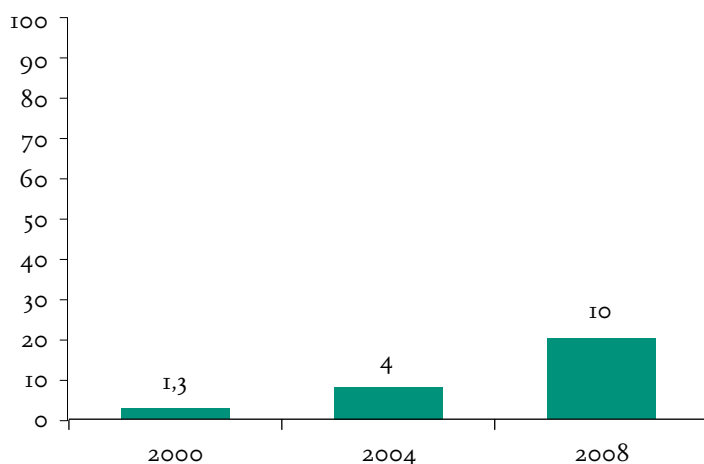
Evolució

L'ús de la bicicleta com a vehicle de transport experimenta un increment molt considerable entre els anys 2000 i 2008. El percentatge d'enquestats que diuen ser usuaris habituals de la bicicleta entre els anys 2000 i 2008 és:

- Any 2000: 1,3%
- Any 2004: 4%
- Any 2008: 10%

Gràfic 9

Usuaris habituals de la bicicleta (bicing/particular) (2000 - 2004 - 2008) (%)

En relació al **bicing** en concret, aquest és un servei àmpliament conegut pels enquestats.

Pregunta

Vostè coneix el bicing? L'utilitza? Quina valoració en fa? (0 = molt dolenta; 10 = molt bona)

- El 91% dels enquestats diuen conèixer el servei de bicing de Barcelona
- El 10% dels enquestats afirma fer servir el servei de bicing
- La puntuació mitjana que fan els usuaris del servei de bicing és d'un 6,1 (en una escala entre 0 = molt dolenta, i 10 = molt bona)
- Quan als enquestats que coneixen el bicing se'ls pregunta quins avantatges creuen que té, el seu caràcter ecològic i no contaminant és la resposta que, amb diferència, rep un percentatge més elevat (26%)

Pregunta

Quins avantatges creu que té el bicin? (resposta espontània)

Quan als enquestats que coneixen el bicin se'ls pregunta pels inconvenients que presenta aquest mitjà de transport, aquests senyalen que els ciclistes no respecten les normes (18%), que és perillós (13%), la falta de lloc per deixar les bicicletes (11%), el funcionament del sistema (11%) i la poca adequació de la ciutat (10%), entre els més mencionats

Pregunta

Quins inconvenients creu que té el bicin? (resposta espontània)

A banda dels inconvenients que mencionen els propis usuaris de les bicicletes, l'ús de la bicicleta, tant de lloguer com particular, també genera molèsties que no passen inadvertides als ciutadans:

Pregunta

Fins a quin punt li molesten els següents comportaments? (molt / bastant / poc / gens)

Que les bicicletes vagin sobre la vorera

– El 42% dels enquestats l'any 2008 afirma que li molesta 'molt' que les bicicletes vagin sobre la vorera.

Pregunta

Quan utilitza la bicicleta, ho fa sobretot com a:

- Vehicle de transport (sí / no)
- Vehicle esportiu o d'oci (sí / no)

Base: utilitzen el bicin o la bicicleta particular.

L'ús de les bicicletes de lloguer sembla respondre a una motivació significativament diferent que la utilització d'una bicicleta particular. Com es mostra a la taula 2, la finalitat esportiva o d'oci és la predominant en aquest segon ús, mentre que el bicin és més utilitzat com a vehicle de transport. Els que fan servir tots dos tipus de bicicleta, per últim, diuen fer-ho amb els dos tipus d'usos.

Taula 2

Finalitat d'ús de la bicicleta segons tipus de transport en bicicleta

		Finalitat d'ús de la bicicleta			Total	N
		Esportiu o d'oci	Transport	Tots dos		
Usos de la bicicleta	Bicicleta particular	50,0%	20,9%	29,1%	100%	206
	Bicin	20,6%	51,6%	27,8%	100%	126
	Totes dues	18,5%	40,7%	40,7%	100%	54
	Total	36,0%	33,7%	30,3%	100%	386

Chi-quadrat = 49,183 (significatiu a l'1%)

1.4. Activitats molestes

L'enquesta de l'any 2008 indica que el comportament més molest pels enquestats es refereix a aquell en que els propietaris no retiren les deposicions dels gossos al carrer, seguida del soroll que fan les motos quan acceleren. Els cotxes aparcats sobre la vorera i les bicicletes circulant sobre la vorera també resulten molt molestos a un percentatge alt dels enquestats.

Pregunta

Fins a quin punt li molesten els següents comportaments? (molt / bastant / poc / gens)

Que els cotxes aparquin en doble filera

Que els cotxes aparquin sobre la vorera

Que les motos aparquin sobre la vorera

Que les bicicletes vagin sobre la vorera

El soroll causat per l'oci nocturn

Que les motos accelerin sorollosament

Que els propietaris no retirin les deposicions dels gossos al carrer

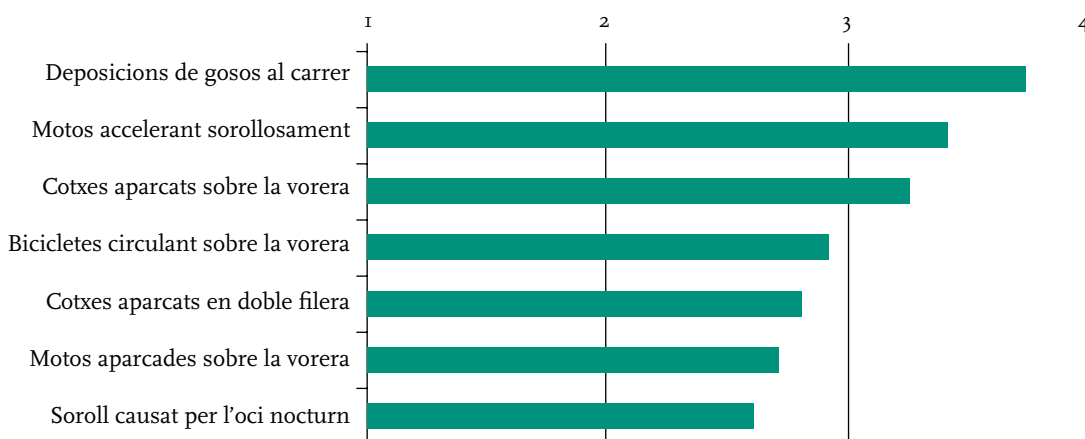
- El comportament dels **propietaris que no retiren les deposicions dels gossos al carrer molesta 'molt'** al **81%** dels enquestats
- El comportament dels **conductors de motos que acceleren sorollosament molesta 'molt'** al **60%** dels enquestats
- El comportament dels **conductors de cotxes que aparquen sobre la vorera molesta 'molt'** al **49%** dels enquestats
- El comportament dels **ciclistes que circulen per la vorera molesta 'molt'** al **42%** dels enquestats
- El comportament dels motoristes que aparquen les **motos sobre la vorera molesta 'molt'** al **29%** dels enquestats
- El **soroll causat per l'oci nocturn molesta 'molt'** al **27%** dels enquestats

La percepció que els enquestats manifesten sobre la molèstia que els hi generen determinats comportaments queda representada al gràfic 10. Com es pot comprovar, tots ells resulten clarament molestos: totes les mitjanes de les corresponents variables superen el 2,5, que seria el punt mig d'una escala que oscil·la entre 1 (cap molèstia) i 4 (molta molèstia).

No obstant, es poden distingir dos blocs en funció del nivell de molèstia que generen. Per un costat trobem el problema dels propietaris que no recullen les deposicions dels gossos, que és el comportament incívic més molest pels ciutadans (amb un valor de 3,74), seguit pel soroll causat per les motocicletes (3,42) i el fet que els cotxes aparquin a la vorera (3,26). Per

Gràfic 10

Molèstia que suposen pel ciutadà els comportaments incívics (mitjanes) (1=gens; 4= molt)

altra banda semblen generar un nivell menor de molèsties els cotxes aparcats en doble filera, les motocicletes aparcades sobre la vorera, les bicicletes que circulen per la vorera i el soroll causat per l'oci nocturn (totes elles amb mitjanes per sota de 3).

La variació en les valoracions d'aquests tipus de comportaments incívics sembla estar relacionada amb la seva diferent incidència per barris i amb les característiques individuals de cada enquestat. Així, en primer lloc, una anàlisi detallada revela que al districte de Ciutat Vella les molèsties per les deposicions dels gossos, per l'aparcament dels cotxes a les voreres i el soroll causat per les motocicletes són significativament inferiors a la mitjana, degut segurament a la densitat i estructura de carrers del barri. Una interpretació semblant podem realitzar del fet que a aquest mateix barri, però també a Gràcia amb algunes característiques similars, la circulació de bicicletes per la vorera sigui percebut com un problema significativament menys molest que a la resta de barris.

Per altra banda, a nivell individual, les dades mostren com la percepció d'aquests comportaments varia en funció de determinats trets de la persona enquestada. Així, els ciutadans que són propietaris de gossos o que utilitzen regularment la motocicleta o la bicicleta perceben com significativament menys molestos els problemes relatius a les deposicions dels gossos al carrer, o l'estacionament de motos i la circulació de bicicletes sobre les voreres, respectivament.

Evolució

L'enquesta de l'any 2008 mostra poques variacions respecte al 2004 pel que fa a aquells comportaments que poden resultar molestos.

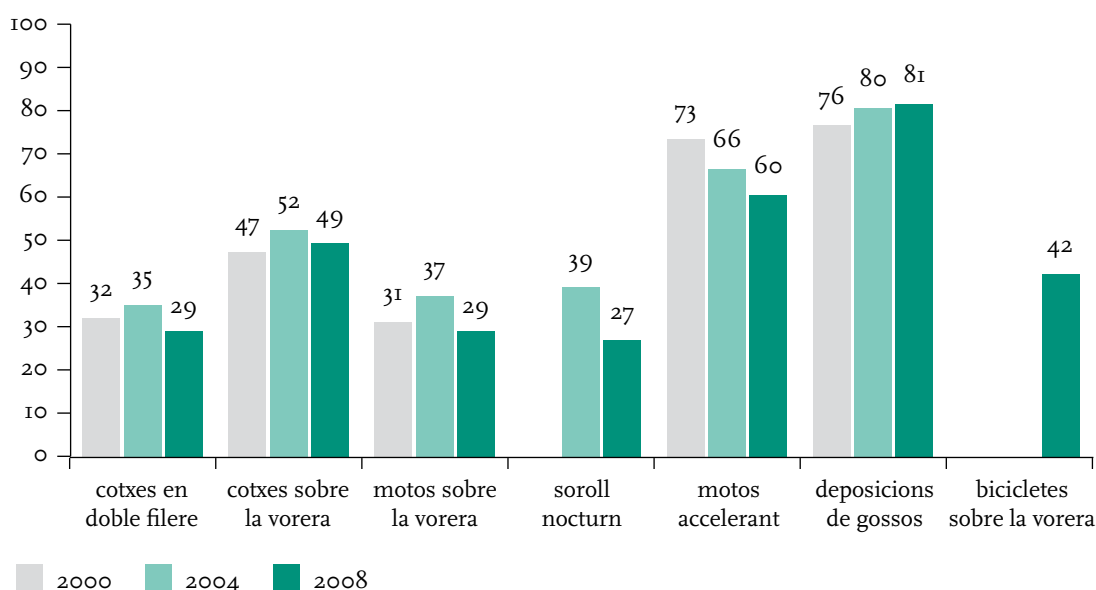
Llevat de les molèsties relatives a la no recollida de les deposicions dels gossos, entre els anys 2004 i 2008, **s'observa una lleugera tendència dels enquestats a tolerar més els comportaments molestos**. Entre els anys 2004 i 2008, el percentatge d'enquestats que afirma que certs comportaments li resulten **'molt' molestos** varia de la següent manera:

- **Cotxes aparcats en doble filera: del 35% al 29%**
- **Cotxes aparcats a la vorera: del 52% al 49%**
- **Motos accelerant sorollosament: del 66% al 60%**
- **Soroll causat per l'oci nocturn: del 39% al 27%**

La qüestió de l'oci nocturn molesta 'molt' a un percentatge menor dels enquestats. Amb un descens de dotze punts, és la qüestió que presenta una evolució més positiva.

Gràfic 11

Comportaments que molesten molt (2000 - 2004 - 2008) (%)

1.5. Residus

L'enquesta del 2008 mostra que la separació de residus domèstics és una pràctica que es va consolidant en les llars barcelonines. Quan es pregunta als enquestats sobre les dificultats que troben a l'hora de separar residus domèstics, les respostes, donades espontàniament, mostren que els ciutadans troben en general poques dificultats. La principal és, amb molta diferència, la manca d'espai a les cases. La mandra i la manca d'hàbit o conscienciació també són dificultats a l'hora de separar residus a casa, però per un percentatge dels enquestats considerablement inferior.

Pregunta

Quina creu que és la principal dificultat que té la gent per separar les deixalles?
(resposta espontània)

– El 28% dels enquestats afirma que la principal dificultat per separar deixalles és la manca d'espai a les cases.

Evolució

El percentatge d'enquestats al 2008 que troba dificultats a l'hora de separar residus domèstics disminueix sensiblement respecte al 2004.

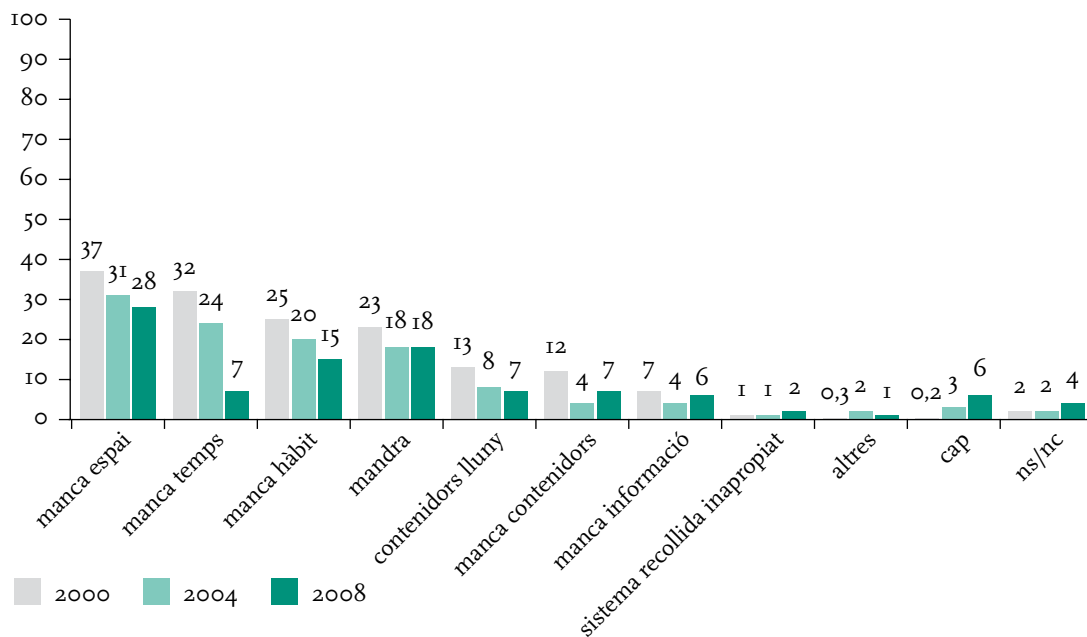
Comparant les enquestes dels anys 2004 i 2008, es detecta que la manca d'espai a casa, la manca d'hàbit i, sobretot, la manca de temps, són cada cop menys percebudes com a dificultats a l'hora de separar residus a casa. El percentatge d'enquestats els anys 2004 i 2008 que consideren que aquestes qüestions dificulten la separació de residus a casa és el següent:

- Manca d'espai a casa: del 31% al 28%
- Manca de temps: del 24% al 7%
- Manca d'hàbit: del 20% al 15%

Molt significativament, la manca de temps deixa de ser una dificultat important per separar deixalles: experimenta una baixada de 17 punts percentuals.

En canvi, el percentatge d'enquestats que afirma que la mandra és una dificultat a l'hora de separar residus a casa es manté l'any 2008 al mateix nivell que a l'any 2004: 18%

Gràfic 12
Dificultats per separar residus a casa (2000 - 2004 - 2008) (%)

Les enquestes dels anys 2004 i 2008 suggereixen que els ciutadans troben menys dificultats per separar residus a casa. Aquesta tendència és coherent amb els indicadors locals de sostenibilitat a Barcelona de l'any 2008, on es constata un increment considerable (del 27% al 33%) de recollida selectiva de residus durant aquest període.³

Pregunta

Podria dir-me si Vostè, sempre/gairebé sempre, de tant en tant, o mai...
Evita de llençar a l'aigüera productes contaminants (oli de fregir, dissolvents)

En relació a hàbits concrets de separació de residus, el **79%** dels enquestats l'any 2008 afirma que **evita llençar a l'aigüera productes contaminants**.

Evolució

Es corregeixen de manera molt considerable els hàbits de llençar productes contaminants a l'aigüera.

•L'any **2004 un 58%** dels enquestats **evitava llençar productes contaminants a l'aigüera 'sempre o gairebé sempre'**, mentre que **l'any 2008 ho fa el 79%**.

La majoria dels enquestats l'any 2008 creu que un seguit d'actuacions ajudarien molt o bastant a que la gent fes més separació de deixalles. Entre aquestes actuacions, la reinversió dels diners del reciclatge en projectes del barri seria l'actuació que incentivaria més a separar residus a casa, seguida de la possibilitat de disposar de més espai a les cuines, tenir coneixement que les administracions fan un bon tractament dels residus i instal·lar més contenidors a prop de casa. En concret, ajudaria 'molt' a que la gent separés les deixalles a casa:

Pregunta

En quina mesura les següents actuacions ajudarien molt, bastant, poc o gens a què la gent fes més separació de les deixalles? (molt / bastant / poc / gens)

- Buidar més sovint els contenidors al carrer per evitar que es desbordin
- Disposar de més espai a les cuines
- Posar més contenidors a prop de casa
- Saber que les administracions fan un bon tractament dels residus / escombraries
- Posar multes a aquells que no els separen
- Fer una campanya de sensibilització
- Reinvertir part dels diners del reciclatge en projectes per al barri

- **Reinvertir part dels diners del reciclatge en projectes per al barri:** 47% dels enquestats
- Disposar de **més espai a les cuines:** 36% dels enquestats
- Saber que les **administracions fan un bon tractament** dels residus: 36% dels enquestats
- Instal·lar més **contenidors a prop de casa:** 33% dels enquestats
- Fer una campanya de **sensibilització:** 30% dels enquestats
- Posar **multes** a aquells que no els separen: 20% dels enquestats
- **Buidar més sovint els contenidors al carrer** per evitar que es desbordin: 18% dels enquestats

Si es consideren conjuntament les respostes que afirmen que aquestes actuacions ajudarien '**molt o bastant**' a que la gent separés residus a casa, **la majoria d'actuacions** reben percentatges de resposta molt alts, situats aproximadament entre el **75% i el 85%**, amb dues actuacions importants que se situen per sota:

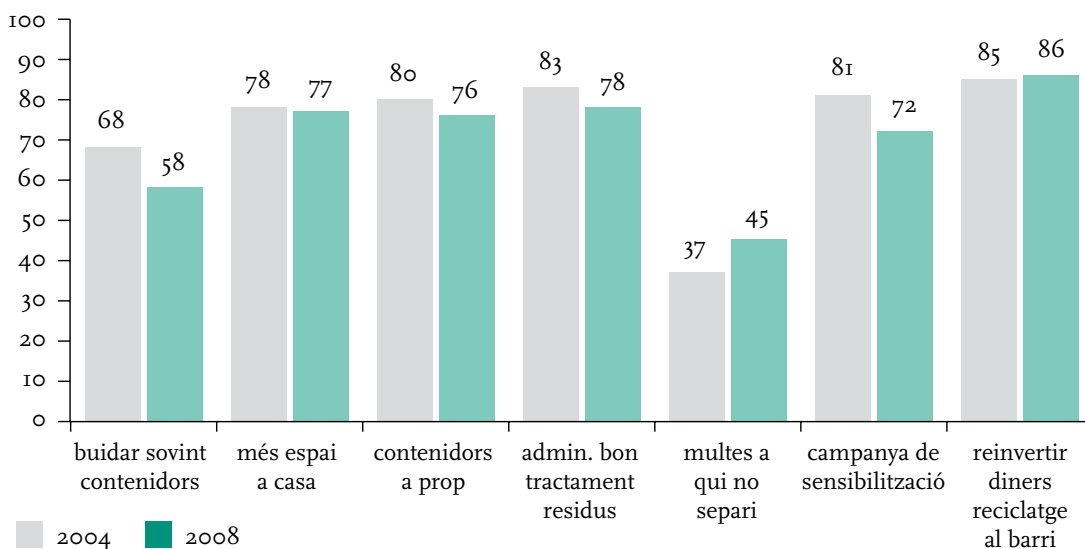
3. Indicadors 21. Indicadors locals de sostenibilitat a Barcelona (dades 2008).

– El 58% dels enquestats creu que **buidar sovint els contenidors ajudaria ‘molt o bastant’ a separar residus a casa.**

– El 45% dels enquestats creu que posar **multes** als que no separen **ajudaria ‘molt o bastant’ a separar residus a casa.**

Gràfic 13

Actuacions que ajudarien molt/bastant a separar les deixalles
(2004 – 2008) (%)

Evolució

El percentatge d'enquestats que considera que determinades actuacions ajudarien **'molt o bastant'** a que la gent separés més deixalles a casa ha disminuït lleugerament en tots els ítems, llevat d'un, que s'ha incrementat: posar multes als que no separen.

- El 45% dels enquestats al 2008 considera que **posar multes** a qui no separi **ajudaria 'molt o bastant'** a que la gent separe residus a casa, en front el 37% que ho creia l'any 2004.

1.6. Hàbits

En general, la majoria dels enquestats l'any 2008 afirma tenir hàbits d'estalvi energètic i d'aigua en la vida domèstica. Un percentatge molt elevat d'enquestats afirma que **'sempre o gairebé sempre'**:

Pregunta

Podria dir-me si Vostè sempre/gairebé sempre, de tant en tant o mai...?

Pren una dutxa en comptes d'un bany

Tanca l'aixeta mentre es renta les dents

Tanca l'aixeta mentre renta els plats

Utilitza la rentadora amb plena càrrega

Utilitza alguna mesura per reduir el consum d'aigua de la cisterna del WC

Mira d'estalviar calefacció a l'hivern

Mira de tancar els llums quan no es necessiten

Utilitza bombetes de baix consum

Refusa les bosses de plàstic quan va a comprar (només 2008)

Mira de comprar productes d'envasos retornables

Mira de comprar productes sense envasos

(continua de la pàgina anterior)

Mira de comprar productes ecològics de neteja

Mira de comprar aliments ecològics

Mira de comprar productes de comerç just

Posa la TV/música/ràdio a baix volum per no molestar als veïns

Evita llençar a l'aigüera productes contaminants (oli de fregir, dissolvents...)

Utilitza electrodomèstics de baix consum

- Pren una dutxa en comptes d'un bany: 95%
- Tanca l'aixeta mentre es renta les dents: 92%
- Tanca els llums quan no els necessita: 90%
- Tanca l'aixeta mentre renta plats: 86%
- Posa la TV, música o ràdio a baix volum: 84%
- Utilitza la rentadora a plena càrrega: 84%
- Evita llençar a l'aigüera productes contaminants: 79%

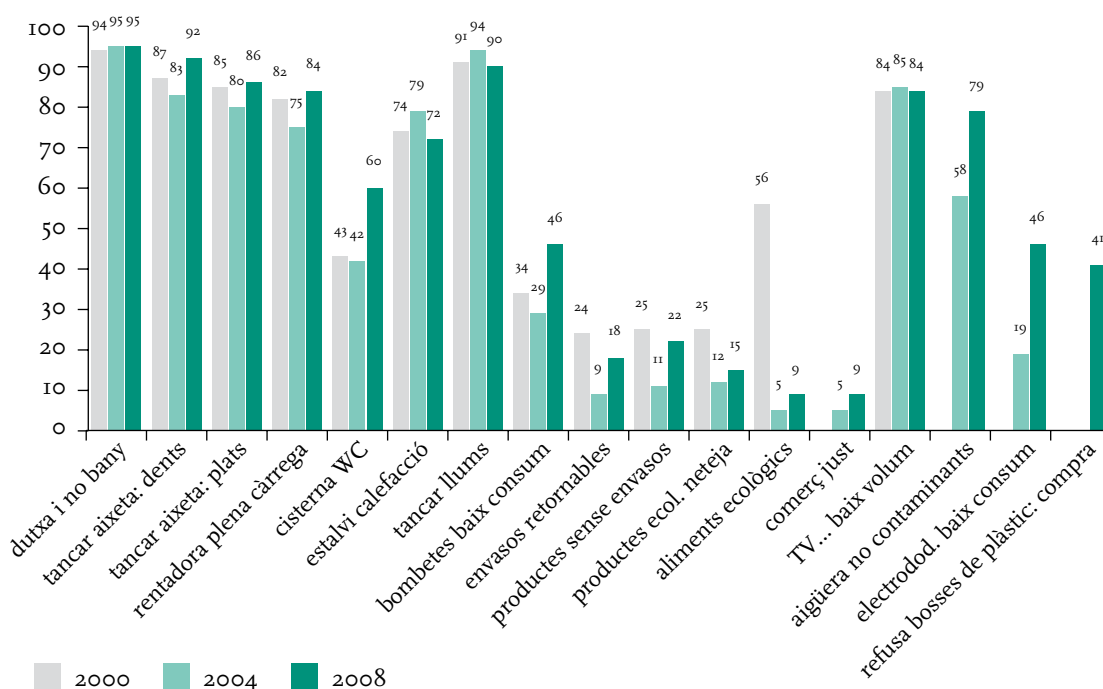
També destaca la pràctica de refusar bosses de plàstic quan es va a comprar:

- El 41% dels enquestats afirma que **'sempre o gairebé sempre'** refusa les bosses de plàstic quan va a comprar

Els hàbits que estan menys implantats tenen a veure amb el consum responsable:

- El 15% dels enquestats afirma que **'sempre o gairebé sempre'** compra productes ecològics de neteja
- El 9% dels enquestats afirma que **'sempre o gairebé sempre'** compra aliments ecològics
- El 9% dels enquestats afirma que **'sempre o gairebé sempre'** compra productes de comerç just

Gràfic 14
Hàbits ecològics d'estalvi de recursos
(2000 - 2004 - 2008) (%)

Pel que fa específicament a l'estalvi d'aigua, als enquestats l'any 2008 se'ls va preguntar si havien adoptat mesures per estalviar aigua a casa seva durant el període de sequera (hivern 2007-2008).

Pregunta

Durant el darrer període de sequera (hivern 2007-2008) va adoptar més mesures per estalviar aigua a casa seva?

– El **65%** dels enquestats diuen haver adoptat més **mesures per estalviar aigua** a casa seva durant l'**hivern 2007-2008**

Entre les mesures que més s'esmenten destaca, sobretot, la moderació en el consum d'aigua:

Pregunta

Quin tipus de mesura va adoptar? (resposta espontània)

- El consum moderat d'aigua: 54%
- El reciclatge d'aigua: 13%
- La compra de dosificadors d'aigua: 9%

Evolució

L'any **2008** es detecta un **increment** del percentatge d'enquestats que afirma **tenir millors hàbits ecològics en relació a l'any 2004**. Aquest increment es produeix, **sobretot**, en relació a l'adopció de mesures per **estalviar aigua**.

- L'any **2004**, el **83%** dels enquestats **tancava l'aixeta 'sempre o quasi sempre'** mentre es **rentava les dents**, mentre que l'any **2008 ho fa el 92%**.
- L'any **2004**, el **80%** dels enquestats **tancava l'aixeta 'sempre o quasi sempre'** quan **rentava els plats**, mentre que l'any **2008 ho fa el 86%**
- L'any **2004**, el **75%** dels enquestats utilitzava la **rentadora amb plena càrrega 'sempre o gairebé sempre'**, mentre que l'any **2008 ho fa el 84%**
- L'any **2004**, el **42%** dels enquestats utilitzava alguna **mesura per reduir l'aigua al WC 'sempre o gairebé sempre'**, mentre que l'any **2008 ho fa el 60%**

Pel que fa a l'estalvi d'energia, entre els anys **2004 i 2008 augmenta molt considerablement el percentatge d'enquestats que declara adoptar mesures d'estalvi energètic** pel que fa a la utilització de bombetes i electrodomèstics de baix consum. L'augment en cada cas es del **17%** i el **27%**, respectivament.

- L'any **2004**, un **29%** dels enquestats deien que utilitzaven **bombetes de baix consum 'sempre o gairebé sempre'**, mentre que a l'any **2008 ho diuen fer el 46%**
- L'any **2004**, un **19%** dels enquestats deien que utilitzaven **electrodomèstics de baix consum 'sempre o gairebé sempre'**, mentre que a l'any **2008 ho diuen fer el 46%**

Al costat d'aquests increments, **l'hàbit de tancar els llums quan no es necessiten, tot i situar-se en percentatges molt alts, experimenta un descens:**

- L'any **2004 un 94%** dels enquestats afirmava que **'sempre o gairebé sempre' tancava els llums** quan no es necessitaven, mentre que l'any **2008 ho afirma el 90%**.

Cal apuntar que les dades de l'enquesta de l'any 2004 i 2008, que mostren un descens en el consum de l'aigua, són coherents amb els Indicadors 21 de sostenibilitat a Barcelona de l'any 2008, on es constata un descens considerable en el consum d'aigua, tant pel que fa al consum total com al consum domèstic.⁴ En relació al pròpiament domèstic, aquest ha patit un descens que va dels 127,6 litres per habitant i dia l'any 2004 als 112,9 de l'any 2008.

Per tal d'analitzar tota la informació relativa als hàbits d'estalvi i bones pràctiques s'ha realitzat una anàlisi factorial exploratòria que ha revelat l'existència de sis factors diferents. Cadascun d'ells està associat a un grup de variables, la qual cosa ens permet interpretar el seu significat i donar-li un nom. Un cop estudiada l'estructura de les dades, s'han realitzat anàlisis de components principals per als cinc primers grups de variables per separat, a fi d'obtenir les variables de resum. En el cas de l'última variable (prendre dutxa en comptes de bany), que no semblava estar relacionada amb cap de les altres, només s'ha estandaritzat.

Tal com mostra la taula 3, s'observen correlacions significatives entre algunes d'aquestes variables, mostrant que hi ha uns hàbits que van associats amb uns altres. Així, per exemple, aquelles persones que tenen uns bons hàbits ecològics de compra també procuren estalviar energia (correlacions $r = 0,33$) i reutilitzar envasos ($r = 0,39$). Els hàbits d'estalvi d'aigua, per altra banda, semblen estar també intensament relacionats amb els hàbits d'estalvi energètic ($r = 0,21$).

Taula 3
Correlacions entre factors resultants de l'estudi dels hàbits d'estalvi

	Hàbits ecològics de compra	Hàbits d'estalvi energètic	Hàbits de reutilització d'envasos	Hàbits d'estalvi d'aigua	Hàbits d'estalvi responsables	Ús de dutxa i no bany
Hàbits ecològics de compra	1,00					
Hàbits d'estalvi energètic	0,33	1,00				
Hàbits de reutilització d'envasos	0,39	0,35	1,00			
Hàbits d'estalvi d'aigua	0,15	0,21	0,19	1,00		
Hàbits d'estalvi responsables	0,12	0,09	0,16	0,17	1,00	
Ús de dutxa i no bany	-0,03	0,06	0,07	0,15	0,16	1,00

En negreta les correlacions significatives a l'1%.

Una anàlisi detallada mostra també l'existència d'algunes diferències significatives en la freqüència amb què els ciutadans dels diferents districtes mostren aquests hàbits. La taula 4 representa aquestes diferències: les caselles en color gris corresponen a valors que no són estadísticament diferents de la mitjana; les caselles verdes corresponen a valors superiors a la mitjana; i les caselles vermelles corresponen a valors inferiors a ella.

Es pot comprovar que existeixen diferències sistemàtiques entre districtes pel que fa als diferents hàbits: Gràcia, Sant Andreu i Sant Martí són els barris que més es diferencien del conjunt de la ciutat, acollint als ciutadans que diuen tenir uns hàbits més sostenibles, en general. Si diferenciem en funció dels diferents factors abans extrets, les variacions més marcadament es detecten als tres primers. Els hàbits ecològics de compra, en primer lloc, serien més freqüents a Gràcia i Sant Martí; i menys a Nou Barris i Sant Andreu. Els ciutadans d'aquests mateixos dos districtes, de nou, afirmen estalviar més energia que a Ciutat Vella i Eixample. Finalment, els hàbits de reutilització d'envasos serien menys habituals a Nou Barris; i més a Sants-Montjuïc, Gràcia, Sant Andreu i Sant Martí.

4. Indicadors 21. Indicadors locals de sostenibilitat a Barcelona (dades 2008).

Taula 4
Incidència dels hàbits d'estalvi i bones pràctiques, per districtes

	Hàbits ecològics de compra	Hàbits d'estalvi energètic	Hàbits de reutilització d'envasos	Hàbits d'estalvi d'aigua	Hàbits d'estalvi responsables	Ús de dutxa i no bany
Ciutat Vella						
Eixample						
Sants-Montjuïc						
Les Corts						
Sarrià-Sant Gervasi						
Gràcia						
Horta-Guinardó						
Nou Barris						
Sant Andreu						
Sant Martí						

Codi de colors: carbaça clar (valors no diferents significativament de la mitjana de cada hàbit), carbaça fosc (valors significativament superiors), gris (valors significativament inferiors)

1.7. Percepcions sobre la protecció del medi ambient i qualitat de vida

La majoria dels enquestats l'any 2008 creu que protegir el medi, garantir la qualitat de vida de tothom, utilitzar racionalment els recursos naturals, avançar en la reducció de diferències entre països i reduir el nivell de consum actual són qüestions molt importants per assegurar un desenvolupament sostenible.

Pregunta

Fins a quin punt són importants les següents actuacions per assegurar un desenvolupament sostenible? (molt / bastant / poc / gens importants)

- Protegir el medi ambient
- Garantir la qualitat de vida a tothom sense deteriorar l'entorn
- Fer un ús racional dels recursos naturals per tal de preservar les necessitats de generacions futures
- Avançar en la reducció de les diferències entre països pobres i rics
- Reduir el nivell de consum actual

– Entre el 70% i el 80% dels enquestats afirma que protegir el medi ambient, garantir la qualitat de vida, fer un ús racional dels recursos naturals, reduir les diferències entre països rics i pobres, i reduir el nivell de consum actual són actuacions 'molt' importants per assegurar un desenvolupament sostenible.

Evolució

Entre els anys 2004 i 2008 s'incrementa sensiblement el percentatge d'enquestats que considera que les actuacions relacionades amb la garantia de la qualitat de vida, l'ús racional dels recursos, la reducció de les diferències entre països rics i pobres i la reducció del consum actual són molt importants per assegurar un desenvolupament sostenible.

L'enquesta de l'any 2008 revela que una majoria dels ciutadans consideren que fenòmens ambientals de caràcter global poden tenir repercussions en les seves vides.

Pregunta

Vostè considera que el canvi climàtic pot afectar molt, bastant, poc o gens la seva vida personal?

– El 59% dels enquestats considera que el **canvi climàtic pot afectar 'molt o bastant'** la seva vida personal.

Pel que fa a les percepcions sobre la sostenibilitat i la planificació de Barcelona, el percentatge d'enquestats que responen espontàniament que **més educació i conscienciació ciutadana** són aspectes importants en la planificació de Barcelona de cara al futur dels nostres fills és relativament baix (11%). Amb un percentatge menor de resposta, altres aspectes importants inclouen la conservació del medi ambient, la millora de la circulació i els espais verds. La resposta més freqüent que es dona a aquesta pregunta, però, és la de 'no sap'.

Pregunta

Hi ha algun aspecte que consideri important en la planificació de Barcelona de cara al futur dels nostres fills? (resposta espontània)

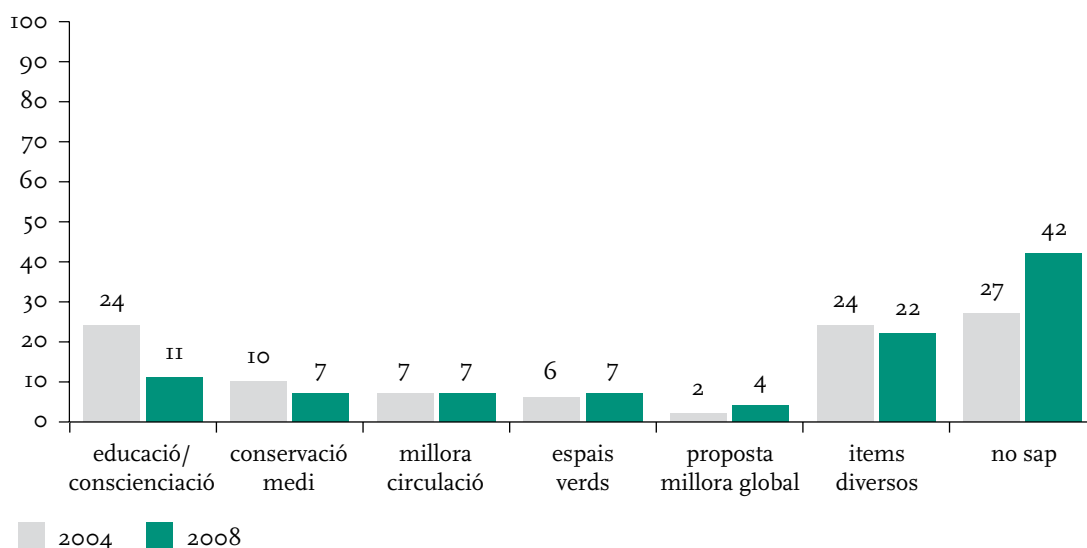
– El 42% dels enquestats respon '**no sap**' quan se'ls pregunta per algun aspecte que consideri important en la planificació de Barcelona de cara al futur dels nostres fills.

Evolució

L'11% dels enquestats l'any 2008 considera que **més educació i conscienciació ciutadana** és un aspecte important en la **planificació de la ciutat de cara al futur dels nostres fills**. El **descens** respecte l'any 2004 és molt considerable, ja que llavors el 24% dels enquestats donava aquesta resposta.

El percentatge que '**no sap**' mencionar **cap aspecte** que sigui **important** per millorar la **planificació de Barcelona de cara al futur dels nostres fills** **augmenta molt significativament** entre els anys 2004 i 2008, passant del 27% al 42%.

Gràfic 15
Aspectes importants en la planificació de Barcelona (2004 – 2008) (%)

A l'hora de fer valoracions relacionades amb la qualitat de vida, els enquestats consideren molt important tot allò relacionat amb tenir parcs, arbres, boscos, flors als parterres i platges a prop, sense menystenir altres aspectes, com ara la presència d'ocells a la ciutat o d'estanys amb peixos i ànecs.

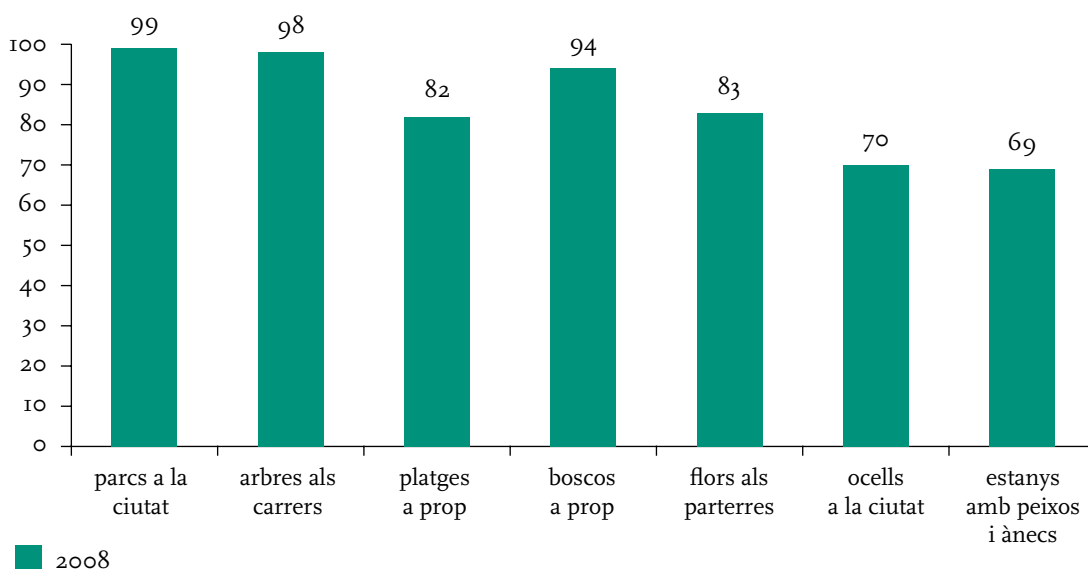
Pregunta

Per a millorar la qualitat de vida dels ciutadans, Vostè considera molt, bastant, poc o gens importants els parcs a la ciutat? I...?

- Parcs a la ciutat
- Arbres als carrers
- Platges a prop
- Boscos a prop
- Flors als parterres
- Presència d'ocells a la ciutat
- Estanys amb peixos i ànecs

Gràfic 16

Molt/bastant important per millorar la qualitat de vida dels ciutadans (2008) (%)

1.8. Iniciatives i incentius per millorar els hàbits ambientals

L'enquesta de 2008 mostra que el grau de coneixement de les iniciatives ambientals i d'educació ambiental que s'han impulsat a Barcelona per millorar la qualitat del medi ambient presenta variacions en funció dels diferents ítems. Les iniciatives que obtenen un percentatge més alt de resposta tenen a veure amb la utilització de l'aigua freàtica, l'ús del paviment reductor del soroll i la utilització d'energia solar en alguns edificis. En canvi, les iniciatives relacionades amb la reintroducció d'algunes espècies animals i l'Agenda 21 Local són poc conegudes.

Pregunta

- Sap si a Barcelona s'utilitza l'aigua freàtica per al reg?
- Sap si a Barcelona s'han reintroduït algunes espècies animals? Quines?
- Coneix algun edifici de la ciutat de Barcelona amb energia solar?
- Sap o coneix si a Barcelona hi ha carrers amb paviment reductor del soroll?
- Ha sentit parlar algun cop de l'Agenda 21 Local? Em pot descriure breument què és?
- Ha sentit parlar algun cop de l'Agenda 21 Escolar? Em pot descriure breument què és?

Quan l'any 2008 es pregunta als enquestats si coneixen alguna activitat d'educació ambiental que impulsi l'Ajuntament, el percentatge de resposta és bastant baix.

Pregunta

Coneix alguna activitat d'educació ambiental que impulsi l'Ajuntament?
Digui'm una de les que coneix

– El 15% dels ciutadans afirma que coneixen alguna activitat d'educació ambiental que impulsi l'Ajuntament.

– Els que responen afirmativament mencionen la creació d'espais de formació (33%), seguida de la recollida selectiva (21%) i la realització de campanyes institucionals (20%).

Evolució

Entre els anys 2004 i 2008, el grau de coneixement de les iniciatives ambientals impulsades a la ciutat de Barcelona és desigual segons els ítems. Per exemple, s'ha incrementat molt el relatiu a l'ús de l'aigua freàtica per al reg, però ha restat pràcticament invariable pel que fa a la utilització de paviment reductor del soroll i l'Agenda 21 Local.

• Al 2008, el 58% dels enquestats declara saber que a Barcelona s'utilitza l'aigua freàtica per al reg, mentre que al 2004 ho declarava un 37%.

En canvi, el coneixement de l'Agenda 21 Local entre el conjunt de la ciutadania és molt baix.

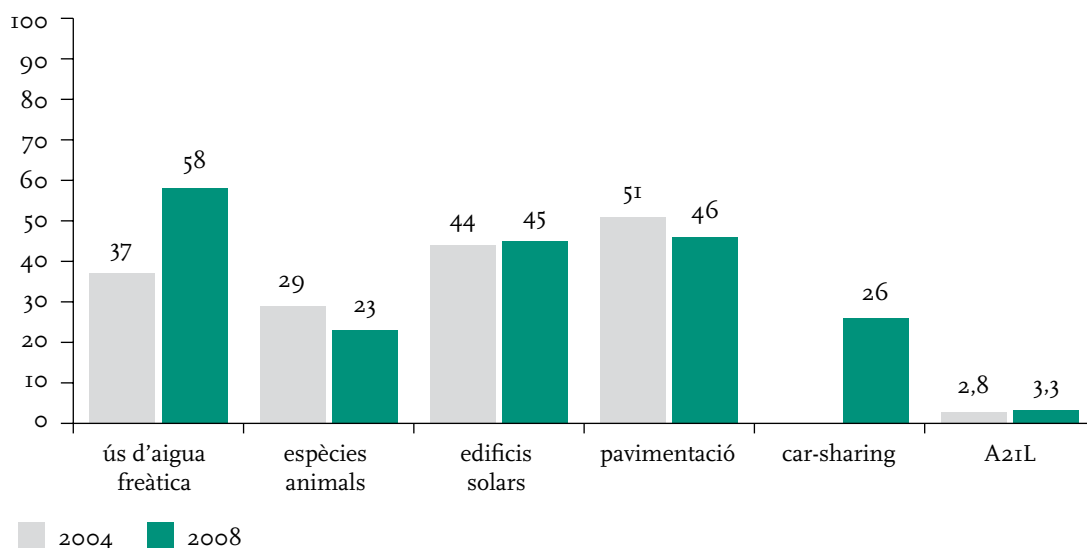
• Al 2008, només el 6% dels enquestats ha sentit parlar algun cop de l'Agenda 21 Local (el 7% l'any 2004).

• Ara bé, dels que afirmen conèixer-la al 2004, el 39% era capaç de descriure de manera espontània en què consisteix aquesta iniciativa, enfront el 55% al 2008. Per tant, el coneixement efectiu de l'Agenda 21 Local ha millorat en els darrers quatre anys.

• Tot i així, el coneixement general de l'Agenda 21 Local continua a nivells molt baixos: només el 2,86% del total dels enquestats la coneix efectivament.

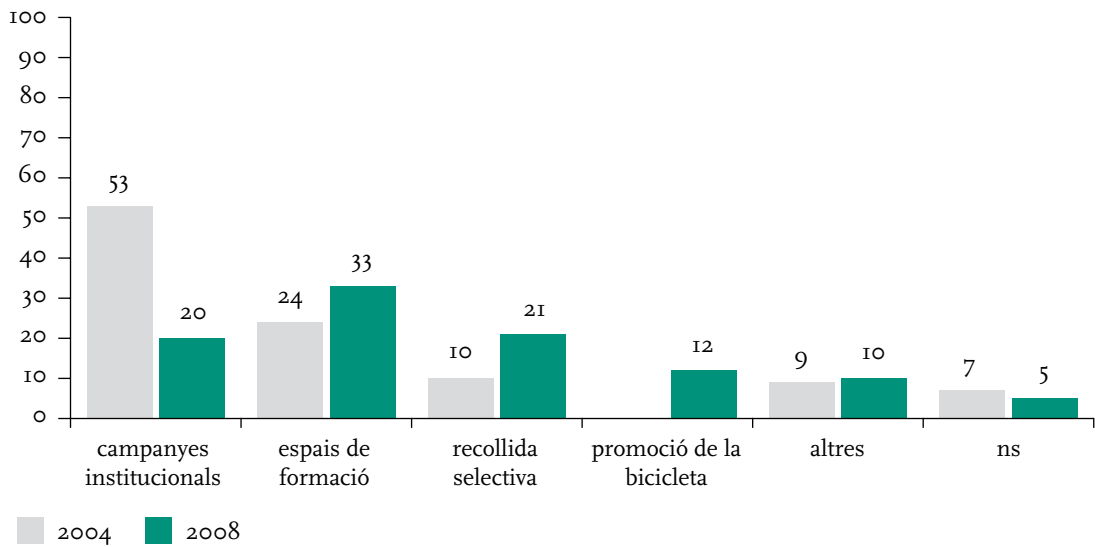
• El grau de coneixement de l'Agenda 21 Escolar es mou en xifres una mica més baixes.

Gràfic 17
Coneixement d'iniciatives ambientals
(2004 – 2008) (%)

Gràfic 18

Coneixement d'iniciatives d'educació ambiental (espontània)
(2004 – 2008) (%)

Pel que fa a les iniciatives que els enquestats suggeririen a l'Ajuntament per millorar la qualitat de vida, els enquestats l'any 2008 destaquen millorar el transport i la circulació, educar i informar al ciutadà i millorar el manteniment i la neteja. Destaca, però, que l'opció que obté un percentatge de resposta més alt, amb molta diferència, és 'no sap'.

Pregunta

Quines iniciatives, a part de les que acabem de comentar, suggeriria a l'Ajuntament per millorar la qualitat de vida i l'estat del medi ambient a Barcelona? (resposta espontània)

- El 34% dels enquestats 'no sap' quines iniciatives suggeriria a l'Ajuntament per millorar la qualitat de vida i l'estat del medi ambient a Barcelona.
- El 12% dels enquestats suggeriria a l'Ajuntament millorar el **transport i la circulació**
- El 9% dels enquestats suggeriria a l'Ajuntament **educar i informar** al ciutadà
- El 7% dels enquestats suggeriria a l'Ajuntament millorar el **manteniment i la neteja**.

Evolució

Pel que fa a les iniciatives que els ciutadans suggeririen a l'Ajuntament per millorar la qualitat de vida, entre les enquestes del 2004 i 2008 no hi ha canvis percentualment destacables.

Augmenta el percentatge d'enquestats que l'any 2008, respecte a l'any 2004, respon 'no sap'.

- L'any 2004, el 27% dels enquestats responia 'no sap' quan se'ls demanava de **suggerir iniciatives a l'Ajuntament per millorar la qualitat de vida i l'estat del medi ambient a Barcelona**, mentre que l'any 2008 aquest percentatge es situa en el 34%.

En relació a possibles iniciatives ambientals, més de dos terços dels enquestats l'any 2008 estaria més aviat d'acord amb l'adopció de sancions i incentius econòmics per millorar el respecte a les normes ambientals.

Pregunta

En relació amb el medi ambient, Vostè està més aviat d'acord o més aviat en desacord que es penalitzin amb una multa les persones que no respectin les normes ambientals?

Vostè està més aviat d'acord o en desacord amb què es premiï amb un descompte als impostos les persones que respectin les normes ambientals?

Vostè està més aviat d'acord o en desacord amb que s'implanti una taxa ambiental als turistes que visiten Barcelona?

- El **71%** dels enquestats està '**més aviat d'acord**' que es **premiï amb un descompte als impostos** les persones que **respectin les normes ambientals**.
- El **69%** dels enquestats està '**més aviat d'acord**' que es penalitzin amb una **multa** les persones que **no respectin les normes ambientals**.
- El **37%** dels enquestats estaria '**més aviat d'acord**' en implantar una **taxa ambiental als turistes que visiten Barcelona**.

Evolució

S'observa un **increment moderat** en el percentatge d'enquestats que estarien '**més aviat d'acord**' en premiar amb un **descompte als impostos** les persones que **respectin les normes ambientals**.

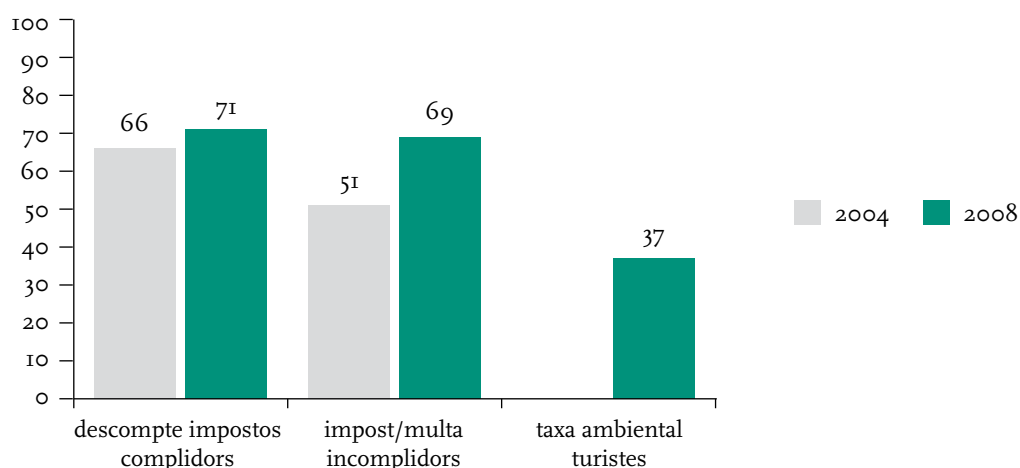
- El **66%** dels enquestats l'any **2004** està més aviat d'acord amb que es premiï amb un descompte als impostos les persones que respectin les normes ambientals, en front un **71%** l'any **2008**.

Entre els anys **2004 i 2008** es produeix un **increment molt considerable**, de 18 punts, en el percentatge d'enquestats que estaria **més aviat d'acord en penalitzar amb una multa** les persones que no respectin les normes ambientals.

- El **51%** dels enquestats l'any **2004** estava '**més aviat d'acord**' en penalitzar amb una **multa** a les **persones que no respectin les normes ambientals**, en front un **69%** l'any **2008**.

Gràfic 19

Ciutadans que estarien més aviat d'acord amb certes iniciatives (2004 – 2008) (%)

2. Grups de ciutadans segons la seva resposta ambiental

A partir de l'anàlisi de l'enquesta de l'any 2008, aquest apartat té l'objectiu d'identificar grups de ciutadans segons la seva resposta ambiental. Aquesta secció consta de quatre parts. En la primera part s'ha realitzat una anàlisi d'agrupaments que ha permès classificar al conjunt de ciutadans en grups relativament homogenis en termes dels seus hàbits ambientals. Després d'una fase exploratòria en què s'han analitzat les solucions obtingudes amb varis nombres de grups (entre tres i sis), s'ha optat finalment per la solució de formar quatre grups, per ser coherent i fàcilment interpretable.

Un cop obtinguts els quatre grups i classificats els enquestats en algun d'ells, en la segona part de l'anàlisi s'ha procedit a calcular les mitjanes per grups de les variables socioestructurals contingudes a l'enquesta. Això ha permès caracteritzar sociològicament els grups i comprovar la coherència entre les característiques de les persones que els componen i els hàbits que declaren tenir.

Definits i caracteritzats els grups, la següent part està dedicada a la realització d'una anàlisi de les percepcions i actituds de cadascun d'ells respecte a una sèrie d'elements relacionats amb el medi ambient:

- a) Percepcions sobre les conseqüències que la ciutat de Barcelona té en el seu medi ambient
- b) Nivells d'informació i satisfacció amb la informació rebuda per part de l'Ajuntament
- c) Importància que s'atorga per a un seguit d'actuacions encaminades a assegurar un desenvolupament sostenible
- d) Predisposició dels enquestats a implicar-se directament en actuacions concretes relacionades amb el medi ambient

Finalment, la darrera part de l'informe ha tingut per objectiu realitzar un estudi específic dels hàbits ambientals dels estrangers. Després de construir una tipologia dels estrangers en funció de la seva nacionalitat, s'han analitzat els seus hàbits respecte al transport públic, l'estalvi i la sostenibilitat, i les actituds, recollides al quart apartat. El propòsit d'aquesta anàlisi ha estat intentar comprovar si existeixen diferències en aquests elements entre espanyols i estrangers, i entre els diferents tipus d'estrangers.

Del conjunt de les quatre parts se'n deriven uns perfils de ciutadans que tenen uns o altres hàbits relacionats amb aspectes de medi ambient i sostenibilitat, i que possibiliten el disseny i l'aplicació d'estratègies específiques per a la millora dels hàbits del conjunt de ciutadans de Barcelona.

2.1. Tipologies de ciutadans segons els seus hàbits ambientals

A partir de l'estudi anterior, hem seleccionat una sèrie de variables que ens permeten caracteritzar els ciutadans respecte als seus hàbits ambientals. S'han exclòs les variables relatives als comportaments incívics, degut a què no estaven disponibles per la primera submostra, a la què es va preguntar sobre els seus hàbits d'estalvi i bones pràctiques relacionades amb la sostenibilitat. També s'ha decidit descartar l'últim d'aquests hàbits ("prendre dutxa en comptes de bany"), degut a què la pràctica totalitat d'enquestats manifesten seguir-lo i, per tant, no ens és útil a efectes de diferenciació.

Es disposa, per tant, de 9 variables diferents, totes estandarditzades (bé com a resultat de l'anàlisi factorial o bé perquè s'han estandarditzat anteriorment), és a dir, amb mitjana 0 i desviació típica 1. A més, totes elles s'han transformat de manera que els valors més elevats corresponguin als hàbits ambientals més sostenibles, i els valors inferiors a hàbits negatius des d'aquest punt de vista.

El següent pas consisteix en la realització d'una anàlisi de conglomerats. S'ha utilitzat la classificació en quatre grups, què és un nombre moderat i ofereix perfils amb sentit. Les mitjanes de les variables per al conjunt d'individus de cada grup permeten interpretar el signifi-

Taula 5
Llista de variables de resum dels hàbits dels ciutadans

Tema	Variables
Hàbits de transport	Freqüència d'ús del transport públic Predisposició a l'ús del transport públic Renúncia a la utilització del transport públic Ús de la bicicleta (particular o bicing) com a mitjà de transport
Hàbits d'estalvi i bones pràctiques relacionades amb la sostenibilitat	Hàbits ecològics de compra Hàbits d'estalvi energètic Hàbits de reutilització d'envasos Hàbits d'estalvi d'aigua Hàbits d'estalvi

cat dels grups. En la taula 6 se'n fa una descripció i s'indica el percentatge de ciutadans que contenen cadascun d'ells. A l'hora d'interpretar els diferents perfils cal tenir en compte, però, que la comparació entre ciutadans es fa respecte a la mitjana. El fet que un grup de ciutadans es situï en l'apartat de "mals hàbits", no vol dir que mai estalviï energia o aigua, per exemple, sinó únicament que aquest grup presenta valors significativament inferiors respecte a la mitjana del total d'enquestats.

Taula 6
Grups de ciutadans. Caracterització a partir dels hàbits declarats

Grup	Caracterització
Grup 1 (29%)	Mals hàbits en tots els aspectes, a excepció dels hàbits d'estalvi d'aigua Destaquen per l'escassa freqüència d'ús del transport públic i la seva predisposició a no canviar aquests hàbits
Grup 2 (10%)	Mals hàbits en general, especialment pel que fa a l'estalvi i la sostenibilitat Tot i això, fan un ús del transport públic proper a la mitjana
Grup 3 (14%)	Bons hàbits en la majoria dels aspectes Atès que fan un ús molt intens del transport públic, presenten valors baixos en la seva predisposició a utilitzar-lo més
Grup 4 (47%)	Tenen bons hàbits en tots els aspectes Destaquen especialment en la seva predisposició a l'ús del transport públic, i en els seus hàbits de compra, d'estalvi energètic i de reutilització d'envasos

Segons mostren les dades, es pot concloure, per tant, que un 61% dels barcelonins diuen tenir uns bons hàbits pel que fa a aspectes de medi ambient i bones pràctiques relacionades amb la sostenibilitat.

2.2. Caracterització socioeconòmica dels grups

El següent pas en l'anàlisi ha estat determinar si existeixen diferències en les característiques socioeconòmiques mitjanes dels grups abans identificats, amb la finalitat de dibuixar un perfil aproximat dels integrants de cada grup. Les variables considerades han estat: el sexe, l'edat, l'estat civil, el nivell d'estudis, l'ocupació de l'individu i la seva identificació ideològica. Algunes d'aquestes variables s'han transformat. En primer lloc, l'estat civil s'ha convertit en una variable dicotòmica indicant si l'individu viu sol o en parella. El nivell d'estudis, per altra banda, s'ha recodificat en una variable ordinal amb quatre categories: sense estudis, estudis primaris, estudis secundaris i estudis universitaris. A partir de la variable relativa a l'activitat de l'individu s'han obtingut cinc variables dicotòmiques que indiquen si l'enquestat

és empleat, aturat, jubilat, treballador domèstic no remunerat o estudiant. Finalment, pel que fa la identificació ideològica, s'han creat dues noves variables: una dicotòmica, indicant si l'individu s'ubica a si mateix en l'escala o no; i una contínua, corresponent a la posició de l'individu en aquesta escala (de l'1 al 7; on els valors inferiors es corresponen a l'esquerra i els valors superiors a la dreta).

S'han representat gràficament les mitjanes per grup d'aquest conjunt de variables, juntament amb els seus intervals de confiança, i s'han realitzat contrastos d'igualtat de mitjanes en els casos en què el gràfic no permetia concloure si les diferències eren estadísticament significatives. Els resultats permeten concloure que només hi ha diferències significatives entre grups pel que fa a les variables de sexe, estat civil i nivell d'estudis. Tot i això, per realitzar la caracterització dels grups s'han seleccionat també l'ocupació (empleat, jubilat o treball

Taula 7

Característiques sociestructurals dels grups de ciutadans definits en funció dels seus hàbits declarats

Característica	Grup 1 Despreocupats	Grup 2 Desconeixedors	Grup 3 Complidors	Grup 4 Compromesos
Edat		Joves		
Estudis	Baixos		Baixos	Elevats
Sexe		Molts homes		
Persones soles	Moltes		Poques	
Empleats				Molts
Jubilats				Pocs
Treball domèstic			Molts	
Ubicats ideològicament	No	No	Sí	Sí

domèstic) i el fet d'ubicar-se o no a l'escala ideològica, donat que els gràfics mostraven certes diferències entre grups, que no arribaven a ser significatives.

Aquestes diferències queden reflectides en la següent taula. Només s'han detallat les diferències significatives o aquelles que, sense ser-ho, mostraven als gràfics uns valors substancialment diferents a la mitjana pel total de ciutadans.

Combinant la informació sobre els valors mitjans de les variables de resum d'hàbits (obtinguda en el procés de classificació) amb les mitjanes de les variables socioeconòmiques (detallades a la taula anterior), es pot dibuixar un perfil aproximat de cadascun dels grups, que presentem a continuació:

Grup 1: Despreocupats

- Persones amb hàbits ambientals declarats dolents en tots els aspectes considerats però especialment per la seva escassa predisposició a l'ús del transport públic i per la manca d'estalvi energètic i d'aigua
- Persones amb un nivell d'estudis baix, moltes d'elles vivint soles i amb un escàs interès per les qüestions polítiques

Grup 2: Desconeixedors

- Persones amb hàbits ambientals declarats dolents, especialment per la manca d'hàbits d'estalvi i bones pràctiques relacionades amb la sostenibilitat, però que usen el transport públic.
- Persones joves, moltes d'elles homes i amb un escàs interès per les qüestions polítiques.

Grup 3: Complidors

- Persones amb hàbits ambientals declarats regulars, propers a la mitjana en la majoria d'aspectes, i que destaquen pel seu ús intens del transport públic.
- Persones amb nivells d'estudis baixos, moltes d'elles vivint en parella, i molta presència de persones que fan tasques de la llar.

Grup 4: Compromesos

- Persones amb bons hàbits ambientals declarats en tots els aspectes considerats.
- Persones amb un nivell d'estudis elevat, generalment en situació laboral activa, la majoria d'elles de nacionalitat espanyola i amb un major interès per la política.

2.3. Percepcions i actituds dels ciutadans sobre altres aspectes ambientals

Un cop s'han definit i caracteritzat els grups de ciutadans, la següent fase de l'estudi té per objectiu estudiar les percepcions i actituds de cada grup respecte a altres elements relacionats amb el medi ambient, també inclosos al qüestionari.

No obstant, abans de començar l'estudi de les percepcions i actituds dels quatre grups de ciutadans, s'ha procedit a simplificar el nombre de variables que intervenen en l'anàlisi. En efecte, s'ha observat que algunes de les variables que contenen les respostes a les diverses preguntes de l'enquesta mostren una forta relació entre elles. Així, per exemple, aquelles persones que coneixen la procedència de l'aigua també acostumen a conèixer la procedència del gas, el destí dels residus, l'ús de l'aigua freàtica i l'existència d'edificis amb energia solar o de carrers amb paviment sonoreductor. I a la inversa, aquells que no coneixen la procedència de l'aigua tampoc acostumen a conèixer els altres aspectes. Per tant, sembla clar que aquestes dades contenen informació redundant i que és possible resumir tota aquesta informació en un nombre reduït de variables sense pèrdua d'informació rellevant. La tècnica de l'anàlisi factorial és l'adequada per a aquest objectiu i el resultat de l'aplicació de la mateixa a les dades de percepcions i actituds es presenta la taula 8.

Cada una de les variables d'actitud (primera columna) és una síntesi de la informació continguda en el conjunt de variables que hi estan associades (segona columna) i condensa un determinat percentatge de la informació continguda en les variables originals (tercera columna). Així, l'actitud que hem anomenat d'informació ambiental és la que resumeix el que tenen en comú les variables que mesuren el coneixement de la procedència de l'aigua, del gas i dels altres aspectes que hem comentat en el paràgraf anterior. Aquesta nova variable, informació ambiental, conté el 40,8% de la informació total continguda en les sis variables originals, només la que és conseqüència d'una actitud comuna sobre aquest aspecte.

Tal com es detalla a la taula 8, s'han obtingut set variables actitudinals diferents. Les dues primeres fan referència a la percepció sobre les conseqüències (positives o negatives) que té la ciutat de Barcelona per al medi ambient en referència al consum dels seus habitants (primer factor) o a la contaminació que generen (segon factor). Els resultats s'han transformat de manera que valors més alts equivalguin a una valoració més negativa d'aquestes conseqüències.

Com ja s'ha comentat, el nivell de coneixement que tenen els ciutadans sobre la procedència de l'aigua i el gas que es consumeix a Barcelona, i sobre el destí dels residus que generen, així com sobre l'existència de determinades actuacions encaminades a la protecció del medi ambient, semblen formar part d'una única actitud, que faria referència al nivell d'informació sobre qüestions ambientals.

La quarta i cinquena variables d'actitud s'han obtingut a partir de la pregunta que interrogava els ciutadans sobre el seu nivell de satisfacció amb la informació que reben sobre qüestions ambientals. S'han identificat dos factors: el primer faria referència a la informació sobre hàbits ambientals domèstics i el segon a les accions que desenvolupa la ciutat en el seu conjunt per protegir el medi ambient.

Finalment, la bateria de preguntes sobre la importància de determinades actuacions per a assegurar un desenvolupament sostenible s'ha resumit en un únic factor actitudinal i les preguntes sobre la disposició a participar en projectes de millora del barri, a col·laborar amb grups ecologistes i a instal·lar plaques solars, en un altre.

Taula 8
Resultats de l'anàlisi factorial per components principals

Actitud	Variables amb les que correlaciona	% variació explicada
Impacte ambiental de Barcelona (consum)	Usos de lleure Utilització d'espai per infraestructures Consum energètic Consum d'aigua	33,0%
Impacte ambiental de Barcelona (contaminació)	Emissió de gasos contaminants Contaminació d'aigua Generació de residus	31,1%
Informació ambiental	Coneixement sobre la procedència d'aigua Coneixement sobre la procedència del gas Coneixement sobre el destí dels residus Coneixement de l'ús d'aigua freàtica pel reg Coneixement d'algun edifici amb energia solar Coneixement de carrers amb paviment reductor del soroll	40,8%
Satisfacció amb informació rebuda (domèstica)	Mesures domèstiques per estalviar aigua Per què i com separar escombraries a casa Mesures domèstiques per estalviar energia Què es fa amb les escombraries un cop al contenidor	37,6%
Satisfacció amb informació rebuda (Ajuntament-ciutat)	Polítiques de protecció ambiental de l'ajuntament Vies per participar en la millora del medi ambient Impacte de Barcelona sobre els sistemes naturals	36,5%
Importància desenvolupament sostenible	Protegir el medi ambient Garantir la qualitat de vida Fer un ús racional dels recursos naturals Avançar en la reducció de diferències entre països pobres i rics Reduir el nivell de consum actual	58,0%
Disposició a implicació ambiental	Disposició a col·laborar en projectes de millora del barri Disposició a col·laborar amb grups ecologistes Disposició a instal·lar plaques solars	67,4%

La taula 9 mostra mitjançant colors l'existència de diferències entre grups en els valors mitjans de les variable actitudinals. En ella es pot observar com el grup dels "compromesos" presenta, de manera sistemàtica, unes actituds i percepcions més favorables cap al medi ambient que el grup dels "despreocupats".

Taula 9
Diferències en les percepcions i actituds dels grups de ciutadans respecte al medi ambient

	Despreocupats	Desconeixedors	Complidors	Compromesos
Impacte ambiental de Barcelona (consum)				
Impacte ambiental de Barcelona (contaminació)				
Informació ambiental				
Satisfacció amb informació rebuda (domèstica)				
Satisfacció amb informació rebuda (ciutat)				
Importància desenvolupament sostenible				
Disposició a implicació ambiental				

Codi de colors: carbaça clara= valors no diferents significativament de la mitjana de cada hàbit, carbaça fosc = valors significativament superiors a la mitjana, gris = valors significativament inferiors a la mitjana (nivell de significació = 0,10)

Així, en primer lloc, els ciutadans amb uns millors hàbits ambientals declarats mostren una major preocupació per les conseqüències negatives que genera la ciutat de Barcelona en el seu medi ambient que els ciutadans que afirmen tenir un pitjor comportament en aquest sentit. Aquestes diferències, però, només són significatives en el cas de les activitats relacionades amb el consum. En el cas de la generació de residus i la contaminació de l'aigua i l'aire, tots els ciutadans perceben de manera homogèniament negativa aquestes conseqüències.

Pel que fa a la informació que reben els ciutadans sobre qüestions ambientals, de nou els que anomenàvem “compromesos” presenten unes mitjanes significativament superiors a la resta d'enquestats, tant en relació amb el seu coneixement sobre l'aigua i el gas que es consumeix a Barcelona i el destí dels residus, com en referència a la satisfacció amb la informació que reben per part de l'ajuntament sobre qüestions ambientals. Pel contrari, el grup amb uns pitjors hàbits declarats són els que més mostren la seva insatisfacció, tot i que únicament de manera significativa pel que fa a les actuacions que realitza l'ajuntament de la ciutat en el seu conjunt amb l'objectiu de protegir el medi ambient.

El següent resultat que obtenim és que el coneixement de la importància que tenen el conjunt d'actuacions consultades per a un desenvolupament sostenible és significativament inferior entre el grup que definíem com “desconeixedors”.

Per últim, és en la disposició a participar de manera directa en actuacions concretes relacionades amb el medi ambient on apareixen diferències més marcades entre els diferents grups. Els dos grups amb millors hàbits (“complidors” i “compromesos”) mostren una disposició molt superior a la mitjana, justament al contrari que el grup dels “despreocupats”, amb un valor significativament inferior a ella.

A continuació presentem de manera individual l'anàlisi per la resta de variables que estan disponibles per la primera submostra, a partir de la qual es van identificar els perfils de ciutadans. Com es pot observar a la taula 10, a excepció de les opinions sobre la necessitat de restringir l'ús del cotxe a la ciutat, en totes aquestes actituds es detecten diferències significatives entre els diferents grups de ciutadans. Així, els ciutadans definits com a “compromesos” es mostren més favorables a penalitzar la infracció de les normes ambientals (i a premiar el seu respecte), afirmen conèixer en la seva majoria alguna activitat d'educació ambiental i mostren més simpatia cap als grups ecologistes, que els ciutadans amb uns pitjors hàbits ambientals.

Taula 10.
Diferències en altres actituds dels grups de ciutadans respecte al medi ambient

	Despreocupats	Desconeixedors	Complidors	Compromesos
Opinió favorable a la restricció de l'ús del cotxe a la ciutat				
Opinió favorable a la penalització per no respectar les normes ambientals				
Opinió favorable al descompte en impostos per respectar les normes ambientals				
Coneixement d'alguna activitat d'educació ambiental				
Simpatia cap als grups ecologistes				

Codi de colors: carbaça clar = valors no diferents significativament de la mitjana de cada hàbit, carbaça fosc = valors significativament superiors a la mitjana, gris = valors significativament inferiors a la mitjana (nivell de significació $\alpha = 0,10$)

2.4. Estudi específic dels hàbits ambientals dels estrangers

A continuació, dins d'aquesta darrera secció i com a novetat, es presenten els resultats de l'anàlisi que s'ha realitzat de manera específica sobre el grup de ciutadans estrangers residents a Catalunya, amb l'objectiu de comprovar si existeixen diferències en aquests elements entre espanyols i estrangers, i entre els diferents tipus d'estrangers.

Per aquest propòsit, s'han creat, a partir de la variable relativa a la nacionalitat de cada entrevistat, dues variables: la primera, dicotòmica, indica si l'individu és o no estranger; la segona, categòrica, amb cinc valors diferents, en funció de la seva procedència, tal i com es detalla a la taula 11.

Taula 11
Classificació dels individus segons nacionalitat

Nacionalitat	Països	N	%
Espanyola	Espanya	1199	74,9%
Resta d'Europa i Nord-americana	Bèlgica, Bulgària, Canadà, França, Alemanya, Irlanda, Itàlia, Holanda, Polònia, Portugal, Suècia, Ucraïna, Regne Unit i Estats Units	78	4,9%
Sud-americana	Argentina, Bolívia, Brasil, Xile, Colòmbia, Cuba, Rep. Dominicana, Equador, El Salvador, Guatemala, Hondures, Mèxic, Paraguai, Perú, Uruguai, Veneçuela	223	13,9%
Africana	Camerun, Gàmbia, Marroc, Ruanda, Senegal, Egipte	44	2,8%
Asiàtica	Bangladesh, Armènia, Xina, Índia, Iran, Iraq, Japó, Pakistan, Filipines, Rússia, Síria	56	3,5%

Les preguntes en què s'ha basat la caracterització dels grups només es van fer a una submostra de 800 enquestats. Si ens centrem, en primer lloc, en les diferències entre autòctons i estrangers pel que fa als hàbits que declaren tenir en relació al medi ambient, es veu com les mitjanes per tots dos grups són significativament diferents en la major part dels casos (veure taula 12).

Taula 12
Mitjanes d'hàbits ambientals, segons nacionalitat

	Autòctons	Estrangers
Freqüència d'ús del transport públic*	-0,06	0,28
Predisposició a l'ús del transport públic*	-0,04	0,19
Renúncia a la utilització del transport públic	0,01	-0,04
Ús de la bicicleta com a transport*	-0,03	0,12
Hàbits ecològics de compra*	-0,04	0,17
Hàbits d'estalvi energètic	0,03	-0,12
Hàbits de reutilització d'envasos	0,00	-0,01
Hàbits d'estalvi d'aigua	0,02	-0,08
Hàbits d'estalvi responsables*	0,04	-0,20
Prendre dutxa en comptes de bany*	0,05	-0,23

*diferències significatives al 5% (test ANOVA)

Així, els estrangers diuen fer un ús molt més freqüent de la bicicleta i del transport públic, i mostren una predisposició superior a utilitzar-lo encara més; però també tendeixen a tenir uns hàbits menys sostenibles ambientalment parlant (a excepció dels hàbits ecològics de compra).

No obstant, si es refina l'anàlisi i es consideren els valors mitjans per cadascun d'aquests hàbits en funció de la categorització d'estrangers que es feia anteriorment, es comprova que algunes d'aquestes conclusions s'han de matisar. En primer lloc, tal i com indica la taula 13, són els sud-americans els que més fan servir el transport públic, mentre que els valors de la resta de categories no es diferencien significativament de la mitjana pel total de la població.

Taula 13
Incidència dels hàbits d'estalvi i bones pràctiques relatives a la sostenibilitat, segons procedència

	Autòctons	Europeus/ Nord-americans	Sud- americans	Africans	Asiàtics
Freqüència d'ús del transport públic					
Predisposició a l'ús del transport públic					
Renúncia a la utilització del transport públic					
Ús de la bicicleta com a transport					
Hàbits ecològics de compra					
Hàbits d'estalvi energètic					
Hàbits de reutilització d'envasos					
Hàbits d'estalvi d'aigua					
Hàbits d'estalvi responsables					
Prendre dutxa en comptes de bany					

Codi de colors: carbaça clar= valors no diferents significativament de la mitjana de cada hàbit, carbaça fosc = valors significativament superiors a la mitjana, gris = valors significativament inferiors a la mitjana (nivell de significació $\alpha = 0,10$)

Pel que fa a l'ús de la bicicleta, es comprova que el major ús de la bicicleta com a mitjà de transport per part dels estrangers es deu únicament a què els europeus i nord-americans la fan servir amb una intensitat molt superior a la resta de ciutadans. Són aquests dos grups (europeus i nord-americans; i sud-americans) els responsables també de què els hàbits ecològics de compra siguin més freqüents entre els estrangers. Es comprova que, per varies dimensions, els asiàtics mostren uns hàbits ambientals declarats més deficients.

Tal i com es pot observar a la taula 14, els autòctons o de nacionalitat espanyola perceben amb menor intensitat la negativitat de les conseqüències que té la ciutat de Barcelona en el seu medi ambient, però estan més informats sobre qüestions ambientals (juntament amb els europeus i nord-americans) i atorguen major importància al desenvolupament sostenible (en aquest cas, de manera similar als sud-americans). Pel contrari, aquest últim grup són els que mostren uns nivells d'informació significativament més reduïts; sent els asiàtics els que diuen sentir-se més insatisfets amb la informació rebuda sobre hàbits d'estalvi domèstic.

Els resultats d'aquest estudi específic sobre els estrangers que resideixen a Barcelona ens permeten concloure que, malgrat que les diferències no són en molts casos significatives,

Taula 14
Diferències en percepcions i actituds dels ciutadans respecte al medi ambient, segons procedència

	Autòctons	Europeus/ Nord-americans	Sud- americans	Africans	Asiàtics
Impacte ambiental de Barcelona (consum)					
Impacte ambiental de Barcelona (contaminació)					
Informació ambiental					
Satisfacció amb la informació rebuda (domèstica)					
Satisfacció amb la informació rebuda (ciutat)					
Importància del desenvolupament sostenible					
Disposició a implicació ambiental					

Codi de colors: carbaça clat = valors no diferents significativament de la mitjana de cada hàbit, carbaça fosc = valors significativament superiors a la mitjana, gris = valors significativament inferiors a la mitjana (nivell de significació = 0,10)

sí es detecta una tendència a una menor preocupació pel medi ambient entre els estrangers d'origen sud-americà, africà i, molt especialment, asiàtic. No obstant, pel que fa al grup dels europeus i nord-americans, les dades de l'enquesta mostren que les diferències no són significatives o que, fins i tot, en alguns casos presenten uns hàbits ambientals més positius que els ciutadans autòctons o de nacionalitat espanyola.

Fitxa Tècnica

Grandària de la mostra: 1600 entrevistes

Univers: població de Barcelona de ≥ 18 anys

Metodologia: entrevista personal a la llar

Afixació: fixa (1200 de nacionalitat espanyola i 400 d'altres nacionalitats)

Ponderació: en funció de la població objectiu real per tal d'obtenir els resultats del conjunt de la ciutat

Procediment de mostreig: mostra aleatòria estratificada per districte, sexe, edat i nacionalitat. S'apliquen quotes per a cadascun dels estrats calculades sobre el Padró Municipal d'Habitants.

Error mostral: per a un nivell de confiança del 95,5% (2 sigma), i $P = Q$, l'error és de +/- 2,49% per al conjunt de la mostra.

Data de realització: des de 10 de Desembre de 2008 fins a 16 de Gener de 2009.

Empresa que ha fet el treball de camp: GESOP

© Ajuntament de Barcelona
Barcelona, març 2010

Edita:
Àrea de Medi Ambient
Direcció de Gestió del Coneixement

Direcció:
Joan Subirats i Nuria Font (Institut de Govern i Polítiques Públiques, UAB)
Clara Riba i Pablo Barberà (UPF)

Coordinació:
Teresa Franquesa i Margarita Parés.
Departament d'Estratègia.

Direcció metodològica:
Màrius Boada i Anna Parés
Direcció de Serveis d'Estudis i Avaluació, Ajuntament de Barcelona

Treball de camp:
Gesop

Disseny i maquetació: Estudi Jordi Salvany

Impressió: ????

Dipòsit legal:

ISBN:

